

ผลการดำเนินงาน
โครงการรักษน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน
ปีงบประมาณ 2566

กรมอนามัย
กระทรวงสาธารณสุข

บทสรุปผู้บริหาร

การพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนที่เป็นกลุ่มเปราะบางอาศัยในพื้นที่โครงการรักษน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน ให้ได้รับโอกาสการเข้าถึงน้ำสะอาด ปริมาณเพียงพอ ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน SDG 6 และมีความปลอดภัยจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเนื่องด้วยเป็นแหล่งต้นน้ำจึงเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญของประเทศ ซึ่งยังพบปัญหาการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างไม่ถูกต้องและเกิดการปนเปื้อนสะสมในร่างกายเกษตรกรและประชาชนในพื้นที่เป็นความเสี่ยงต่อสุขภาพอย่างมาก การสนองพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวงภายใต้แผนโครงการ “รักษน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน” เน้นให้ประชาชนอยู่อาศัยและทำกินร่วมกับป่าได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืนไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และไม่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะยาวซึ่งเป็นประเด็นที่โลกให้ความสนใจ กระทรวงสาธารณสุขได้รับพระราชเสาวนีย์และนำมาปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด 7 จังหวัด ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย น่าน พะเยา อุตรดิตถ์ และเลย ดำเนินการในพื้นที่โครงการ 11 กลุ่มน้ำ งบประมาณที่จัดสรรแบ่งเป็น 7 กลุ่มน้ำ กลุ่มน้ำละ 48,700.- บาท เป็นเงิน 340,900.- บาท และ 4 กลุ่มน้ำ กลุ่มน้ำละ 48,800.- บาท เป็นเงิน 195,200.- บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 536,100.- บาท มีการดำเนินงานตามแผนงานและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังนี้

1) ด้านระบบจัดการคุณภาพน้ำบริโภค มีกิจกรรมและผลการดำเนินงาน ได้แก่ อบรบเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการคุณภาพน้ำบริโภคในครัวเรือนและชุมชนและการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภคอย่างง่ายให้แก่ภาคีเครือข่าย ภาคประชาชน อสม. แกนนำชุมชน นักเรียน ครู และผู้ปกครอง จำนวน 871 คน พัฒนารูปแบบการปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภค โดยทำเป็นชุดสาธิตระบบประปากรองน้ำประจำหมู่บ้าน 1 รูปแบบ สุ่มเฝ้าระวังคุณภาพน้ำดื่มในชุมชนด้วยชุดทดสอบอย่างง่าย (อ 11) จำนวน 1,710 ตัวอย่าง ผลตรวจพบการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำดื่ม ร้อยละ 57.54 และส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการตามเกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย พ.ศ. 2563 จำนวน 20 ตัวอย่าง ผลตรวจพบคุณภาพน้ำดื่มผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละ 10 โดยพารามิเตอร์ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ ได้แก่ พบการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรีย ร้อยละ 65 *E.coli* ร้อยละ 10 ค่าความเป็นกรด - ด่าง (pH) ร้อยละ 70 สีปรากฏ ร้อยละ 20 และความขุ่น ร้อยละ 5

2) ด้านการป้องกันสารเคมีทางการเกษตร มีกิจกรรมและผลการดำเนินงาน ได้แก่ อบรมให้ความรู้เกษตรกรและกลุ่มเสี่ยงในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีทางการเกษตรได้อย่างถูกต้อง จำนวน 223 คน เฝ้าระวังตรวจคัดกรองสารเคมีทางการเกษตรที่ตกค้างในร่างกายด้วยการเจาะเลือดเกษตรกร ประชากรผู้มีภาวะเสี่ยง กลุ่มนักเรียน และเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 3,803 คน ผลการตรวจพบกลุ่มเป้าหมายมีภาวะระดับไม่ปลอดภัย ร้อยละ 16.28 ระดับเสี่ยง ร้อยละ 24.17 ระดับปลอดภัย ร้อยละ 38.08 และระดับปกติ ร้อยละ 21.48 และตรวจตัวอย่างแหล่งน้ำธรรมชาติในชุมชนเพื่อส่งตรวจหาการปนเปื้อนของสารเคมีปราบศัตรูพืช จำนวน 10 ตัวอย่าง พบว่าตรวจไม่พบสารเคมีปราบศัตรูพืชทุกตัวอย่าง

จากผลการสุ่มเฝ้าระวังกระทรวงสาธารณสุขได้สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และชุดทดสอบสำหรับประชาชน ได้แก่ ขารางจืด เพื่อลดสารพิษในร่างกาย เบกกิ้งโซดาในการล้างผักและผลไม้เพื่อลดสารพิษที่ปนมากับผักและผลไม้ สนับสนุนสมุดบันทึกการตรวจหาสารเคมีทางการเกษตรตกค้างในกระแสเลือดเพื่อบันทึกสถิติผลการตรวจชุดอุปกรณ์ในการตรวจเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรสในเลือดเกษตรกร ชุดทดสอบการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรีย

ในน้ำ (อ 11) เพื่อการเฝ้าระวังโดยภาคประชาชน นอกจากนี้ได้มีการนิเทศติดตาม และจัดทำฐานข้อมูล สถานการณ์คุณภาพน้ำบริเวณของพื้นที่

ความท้าทายการดำเนินงาน ได้แก่ งบประมาณในการดำเนินงานแต่ละลุ่มน้ำน้อยลง สวนทางกับค่าตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำทางห้องปฏิบัติการและค่าวัสดุวิทยาศาสตร์ที่ปรับราคาสูงขึ้น ประกอบกับพื้นที่เป้าหมายอยู่ห่างไกล ส่วนใหญ่เป็นภูเขาการคมนาคมไม่สะดวก การจัดการคุณภาพน้ำดื่มในชุมชนห่างไกลยังไม่มีประสิทธิภาพ บางฤดูกาลปริมาณน้ำดิบไม่พอเพียงต่อการใช้ และคุณภาพน้ำดื่มของประชาชนส่วนใหญ่ไม่ผ่านมาตรฐานเสี่ยงต่อสุขภาพร่างกาย ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนางาน ควรจัดสรรงบประมาณแต่ละลุ่มน้ำให้เหมาะสมเพียงพอกับปริมาณงาน ควรมีการบริหารจัดการแหล่งน้ำเพื่อการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำอย่างยั่งยืน บูรณาการความร่วมมือหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชนในการดูแลบำรุงรักษาและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริเวณในชุมชน ให้ความสำคัญในการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านการจัดการคุณภาพน้ำบริเวณแก่ประชาชน เนื่องจากประชาชนยังมีความเข้าใจว่าน้ำที่สะอาดคือน้ำที่มีความใสเพียงอย่างเดียว พร้อมทั้งแนะนำการปรับปรุงคุณภาพน้ำบริเวณอย่างง่าย

คำนำ

การส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมของประชาชนกลุ่มเปราะบางที่อาศัยในพื้นที่ห่างไกล ทุรกันดารให้เข้าถึงระบบบริการสุขภาพขั้นพื้นฐาน มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีพออยู่พอกิน และมีการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปพร้อม ๆ กัน นับเป็นงานท้าทายที่ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญและมีการ ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โครงการรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน เป็นโครงการหนึ่งในโครงการพระราชดำริหลาย โครงการของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ที่ทรงห่วงใย ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพป่าต้นน้ำลำธาร พื้นที่ต้นน้ำของกลุ่มน้ำต่าง ๆ ให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตอยู่กับ ป่าได้อย่างยั่งยืน กระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการในด้านส่งเสริมสุขภาพประชาชนควบคู่ไปกับการ พัฒนางานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยให้การสนับสนุนทางด้านวิชาการและ บริการด้านสุขภาพที่มีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ การเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภค การเฝ้าระวังสุขภาพของ ประชาชนจากความเสี่ยงของการปนเปื้อนสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเข้าสู่ร่างกาย ที่สำคัญการติดอาวุธหรือการ ให้องค์ความรู้แก่ประชาชน อสม. แกนนำชุมชน เด็กและเยาวชน ในรูปแบบการอบรม ทั้งภาคทฤษฎี และ ภาคปฏิบัติ และการให้คำแนะนำที่ถูกต้อง เพื่อชี้ให้เห็นสถานการณ์ สภาพปัญหา เกิดความตระหนัก และความ ร่วมมือในการคิดหามาตรการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น มิใช่เพื่อให้มีหลักประกันเพียงแค่ว่าประชาชนในพื้นที่มี น้ำบริโภคที่สะอาด ปลอดภัย ปริมาณเพียงพอ มีสุขอนามัยที่ดี ลดความเสี่ยงจากโรคที่เกิดจากอาหารและน้ำเป็นสื่อ หรือจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ไม่ถูกวิธีหรือการไม่รู้จักรักษาป้องกันตนเองจากการใช้งาน แต่ยังป้องกันความเสี่ยง เหล่านั้นจะส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้บริโภคที่อยู่ท้ายน้ำให้ได้รับสารเคมีจากผลิตผลทางการเกษตรและแหล่ง น้ำดิบที่เป็นแหล่งต้นน้ำที่กระจายไปยังส่วนต่าง ๆ ของประเทศ ซึ่งจะเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิต และความ เป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น

กระทรวงสาธารณสุข โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด 7 จังหวัด และกรมอนามัย จึงได้ดำเนินงานโครงการ รักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดินมาอย่างต่อเนื่อง โดยจะพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเกิด ประโยชน์แก่ประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
ตุลาคม 2566

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	1
คำนำ	3
สารบัญ	4
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	6
วัตถุประสงค์	7
ผลการดำเนินงาน	7
สรุปข้อจำกัดและปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน	44
คณะผู้จัดทำ	45

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ผลตรวจเฝ้าระวังคุณภาพน้ำประปา อปท. กลุ่มน้ำแม่หาด อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่	19
ตารางที่ 2 ผลตรวจเฝ้าระวังคุณภาพน้ำประปา อปท. กลุ่มน้ำปิงน้อย อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่	20
ตารางที่ 3 ผลการตรวจเฝ้าระวังการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำบริโภคในครัวเรือน ชุมชนกลุ่มน้ำแม่คำ	27
ตารางที่ 4 – 1 ผลตรวจเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภคชุมชนกลุ่มน้ำหมัน ตำบลกกสะทอน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย	41
ตารางที่ 4 – 2 ผลตรวจเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภคชุมชนกลุ่มน้ำหมัน ตำบลกกสะทอน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย	42

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1 ร้อยละผลการสุ่มตรวจเฝ้าระวังโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำดื่มชุมชนลุ่มน้ำปาย	9
แผนภูมิที่ 2 ร้อยละของผลการตรวจคัดกรองหาสารเคมีทางการเกษตรตกค้างในเลือดของเกษตรกรชุมชนลุ่มน้ำปาย	10
แผนภูมิที่ 3 ร้อยละผลการสุ่มตรวจเฝ้าระวังโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำดื่มชุมชนลุ่มน้ำของ	11
แผนภูมิที่ 4 ร้อยละของผลการตรวจคัดกรองหาสารเคมีทางการเกษตรตกค้างในเลือดของเกษตรกรชุมชนลุ่มน้ำของ	12
แผนภูมิที่ 5 ร้อยละผลการสุ่มตรวจเฝ้าระวังโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำดื่มชุมชนลุ่มน้ำแม่สะงา	13
แผนภูมิที่ 6 ร้อยละของผลการตรวจคัดกรองหาสารเคมีทางการเกษตรตกค้างในเลือดของเกษตรกรชุมชน ลุ่มน้ำแม่สะงา	14
แผนภูมิที่ 7 ร้อยละผลการสุ่มตรวจเฝ้าระวังโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำดื่มชุมชนลุ่มน้ำแม่สะมาด - ห้วยหมากกลาง	15
แผนภูมิที่ 8 ร้อยละของผลการตรวจคัดกรองหาสารเคมีทางการเกษตรตกค้างในเลือดของเกษตรกรชุมชน ลุ่มน้ำแม่สะมาด - ห้วยหมากกลาง	16
แผนภูมิที่ 9 ร้อยละผลการประเมินพฤติกรรมเสี่ยงจากแบบประเมินความเสี่ยงในการทำงาน (นบก.1-56) ครั้งที่ 1 ชุมชนลุ่มน้ำแม่หาดและลุ่มน้ำปิงน้อย	21
แผนภูมิที่ 10 ร้อยละของผลการตรวจคัดกรองหาสารเคมีทางการเกษตรตกค้างในเลือดของเกษตรกร ครั้งที่ 1 ชุมชนลุ่มน้ำแม่หาดและลุ่มน้ำปิงน้อย	21
แผนภูมิที่ 11 ร้อยละผลการประเมินพฤติกรรมเสี่ยงจากแบบประเมินความเสี่ยงในการทำงาน (นบก.1-56) ครั้งที่ 2 ชุมชนลุ่มน้ำแม่หาดและลุ่มน้ำปิงน้อย	22
แผนภูมิที่ 12 ร้อยละของผลการตรวจคัดกรองหาสารเคมีทางการเกษตรตกค้างในเลือดของเกษตรกร ครั้งที่ 2 ชุมชนลุ่มน้ำแม่หาดและลุ่มน้ำปิงน้อย	22
แผนภูมิที่ 13 ร้อยละผลการสุ่มตรวจเฝ้าระวังโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำบริโภคของชุมชนลุ่มน้ำภาค	33
แผนภูมิที่ 14 ร้อยละผลการสุ่มตรวจเฝ้าระวังโคลิฟอร์มแบคทีเรียในภาชนะสัมผัสอาหารของชุมชนลุ่มน้ำภาค	34
แผนภูมิที่ 15 ร้อยละของผลการตรวจคัดกรองหาสารเคมีทางการเกษตรตกค้างในเลือดของเกษตรกรชุมชนลุ่มน้ำภาค	35
แผนภูมิที่ 16 ร้อยละของผลการตรวจคัดกรองหาสารเคมีทางการเกษตรตกค้างในเลือดของเกษตรกรชุมชนลุ่มน้ำลี	37
แผนภูมิที่ 17 ร้อยละผลการสุ่มตรวจเฝ้าระวังโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำบริโภคของชุมชนลุ่มน้ำหมัน	40

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พื้นที่โครงการ “รักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน” เป็นแหล่งต้นน้ำและแหล่งเกษตรกรรมผลิตอาหารเลี้ยงคนไทยทั้งประเทศ รวมถึงการส่งออกไปต่างประเทศ มีพื้นที่ครอบคลุม 7 จังหวัด 16 อำเภอ 11 กลุ่มน้ำ ได้แก่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน 4 กลุ่มน้ำ จังหวัดเชียงใหม่ 2 กลุ่มน้ำ จังหวัดเชียงราย น่าน พิชณุโลก อุตรดิตถ์ และเลย จังหวัดละ 1 กลุ่มน้ำ มีหมู่บ้านเป้าหมายดำเนินการ 129 กลุ่มบ้าน 24,611 ครัวเรือน ประชากร 76,630 คน เพื่อให้สอดคล้องกับการส่งเสริมให้อาหารไทยเป็น Soft Power ที่สำคัญในการสร้างจุดขายให้กับประเทศและสร้างโอกาสในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย ผลผลิตทางการเกษตรจึงมีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชจำนวนมาก เพื่อให้ผลผลิตได้ปริมาณ และคุณภาพตามที่ตลาดต้องการ ส่งผลให้สารเคมีที่เกษตรกรใช้ ทั้งใช้อย่างถูกต้อง ใช้มากเกินไปจนเกินจำเป็น และมีการใช้อย่างไม่มีการป้องกันตัวเอง เสี่ยงต่อการปนเปื้อนสารเคมีเข้าสู่ร่างกายของเกษตรกรและประชาชนในพื้นที่ อีกทั้งด้านคุณภาพน้ำบริโภคของประชาชนไม่ผ่านมาตรฐาน ด้วยใช้แหล่งน้ำธรรมชาติมาผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำหรือปรับปรุงเพียงเล็กน้อย และระบบปรับปรุงอาจไม่มีการดูแลบำรุงรักษาที่เพียงพอ ไม่ถูกสุขลักษณะ ส่งผลให้น้ำบริโภคมีคุณภาพไม่เหมาะสมสำหรับการดื่ม พบการปนเปื้อนเชื้อจุลินทรีย์ ได้แก่ โคลิฟอร์มแบคทีเรีย และ *E.coli* โดยภาพรวมสถานการณ์คุณภาพน้ำบริโภคในปัจจุบันของประชาชนในพื้นที่โครงการ “รักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน” ในปี 2566 กระทรวงสาธารณสุขได้สำรวจข้อมูลคุณภาพน้ำบริโภคในพื้นที่ พบผ่านมาตรฐานร้อยละ 18.18 ซึ่งลดน้อยลงจากการสำรวจเมื่อปี 2563 - 2565 ที่ผ่านมาตรฐานร้อยละ 49.78, 30.81 และ 18.72 ตามลำดับ ในส่วนของการตรวจปริมาณเอนไซม์โคลิเนสเตอเรสในเลือดของเกษตรกรและประชาชนในพื้นที่ ซึ่งสัมพันธ์กับการตกค้างของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในร่างกาย พบว่ายังคงเป็นปัญหาที่สำคัญ ผลตรวจพบมีภาวะระดับไม่ปลอดภัย ร้อยละ 16.28 ระดับเสี่ยง ร้อยละ 24.17 ระดับปลอดภัย ร้อยละ 38.08 และระดับปกติ ร้อยละ 21.48 ซึ่งยังคงเป็นปัญหาต่อสุขภาพของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่โครงการ

กระทรวงสาธารณสุข ในฐานะหน่วยงานร่วมสนองพระราชเสาวนีย์ โครงการ “รักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน” ได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการน้ำสะอาดเพื่อการบริโภค สุขอนามัยของประชาชนในการป้องกันตนเองจากการใช้สารเคมีทางการเกษตร โดยรับผิดชอบในส่วนของยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต แผนงานที่ 1 แผนงานการพัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิต และการเข้าถึงบริการทางสังคมและสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้จัดทำแผนงานโครงการพัฒนาระบบจัดการคุณภาพน้ำบริโภคในครัวเรือนและชุมชน และโครงการเฝ้าระวังและลดผลกระทบต่อสุขภาพจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร ภายใต้โครงการ “รักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน” เพื่อเฝ้าระวัง ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพน้ำบริโภคในพื้นที่ พัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภค และเฝ้าระวังระดับสารเคมีตกค้างในเลือดของเกษตรกรและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตรและพฤติกรรมบริโภคที่ปลอดภัย และมีกรมอนามัย โดยสำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ เป็นหน่วยงานติดตาม ประสาน รวบรวมผลการดำเนินงาน วิเคราะห์และสรุปผลการดำเนินงาน เพื่อรายงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการโครงการ “รักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน” โดยประยุกต์ให้สอดคล้องกับแผนแม่บทโครงการ “รักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน”

วัตถุประสงค์

โครงการ “รักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน” มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสนองพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ที่ทรงห่วงใยทรัพยากรธรรมชาติและสภาพป่าต้นน้ำลำธาร และขยายผลแนวพระราชดำริในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ต้นน้ำของกลุ่มน้ำต่าง ๆ ให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตอยู่กับป่าได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

วัตถุประสงค์เฉพาะ เพื่อให้ประชาชนอาศัยในพื้นที่โครงการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วยการเข้าถึงน้ำสะอาด ปริมาณเพียงพอ มีความปลอดภัยจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชได้อย่างถูกต้อง รวมถึงการมีองค์ความรู้ในการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจในการแก้ไขปัญหา พึ่งพาตนเอง และเลือกแนวทางในการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ

ผลการดำเนินงาน

กระทรวงสาธารณสุขดำเนินงานตามแผนงานโครงการรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดินอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของโครงการ ได้แก่ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพหลายหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดการคุณภาพน้ำ การเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภคอย่างง่าย การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างปลอดภัยและการป้องกันตนเอง รวมถึงการเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชให้แก่ภาคีเครือข่าย ภาคประชาชน อสม. แกนนำชุมชน ในด้านปฏิบัติการมีหลายประเด็นงาน ได้แก่ การจัดการคุณภาพน้ำดื่มในชุมชนด้วยการตรวจเฝ้าระวังคุณภาพน้ำดื่มด้วยชุดทดสอบอย่างง่าย (อ 11) การส่งตรวจเฝ้าระวังคุณภาพน้ำทางห้องปฏิบัติการ การแก้ปัญหาด้านน้ำสะอาดของประชาชน ด้วยการพัฒนารูปแบบการปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภคจัดทำเป็นชุดสาธิตระบบประปากรองน้ำประจำหมู่บ้าน และการตรวจเฝ้าระวังสารเคมีทางการเกษตรตกค้างในเลือดของเกษตรกร นอกจากนี้ได้มีการสนับสนุนสมุนไพร เครื่องมือและชุดทดสอบสำหรับประชาชน เพื่อการตรวจสอบสถานการณ์ความเสี่ยง และการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองอย่างง่าย มีการนิเทศติดตามขับเคลื่อนการดำเนินงาน และจัดทำฐานข้อมูลสถานการณ์ของพื้นที่ รายละเอียดผลการดำเนินงานแยกรายกลุ่มน้ำและรายจังหวัด ดังนี้

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต

แผนงานที่ 1 แผนงานการพัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิตและการเข้าถึงบริการทางสังคมและสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

โครงการหลัก โครงการพัฒนาระบบจัดการคุณภาพน้ำบริโภคในครัวเรือนและชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ของประชากรให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างพอเพียงและมีความสุขกับสิ่งแวดล้อม

2. เพื่อสนับสนุนให้ชุมชนมีเครือข่ายการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเหมาะสม ภายใต้การสนับสนุนของรัฐและองค์กรในท้องถิ่น

3. เพื่อฟื้นฟูและอนุรักษ์สภาพป่าต้นน้ำลำธาร ให้สามารถเกิดประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

พื้นที่ดำเนินงาน 4 กลุ่มน้ำ ดังนี้

1. ประชาชน ชุมชนและสถานศึกษาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กลุ่มน้ำ 4 อำเภอ ได้แก่

1.1 พื้นที่ลุ่มน้ำของ อำเภอปางมะผ้า

1.2 พื้นที่ลุ่มน้ำปาย และพื้นที่ลุ่มน้ำสะงา อำเภอเมือง

1.3 พื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะมาด-ห้วยหมากกลาง อำเภอเมือง และ อำเภอขุนยวม

1.4 พื้นที่ลุ่มน้ำปิงน้อย อำเภอแม่ลาน้อย

2. หน่วยบริการสาธารณสุข จำนวน 9 แห่ง ได้แก่

2.1 รพ.สต.นาปู่ป้อม รพ.สต.แม่ละนา และ รพ.สต.ถ้ำลอด อำเภอปางมะผ้า

2.2 รพ.สต.ห้วยหมากกลาง รพ.สต.ผาบ่อง รพ.สต.หมอกจำแป่ และ รพ.สต.นาป่าแปก อำเภอเมือง

2.3 รพ.สต.แม่สุริน และ รพ.สต.ปางตอง อำเภอขุนยวม

งบประมาณ $48,800 \times 4 = 195,200$ - บาท (หนึ่งแสนเก้าหมื่นห้าพันสองร้อยบาทถ้วน)

ระยะเวลาดำเนินการ มกราคม - กันยายน 2566

กิจกรรม และผลการดำเนินงาน

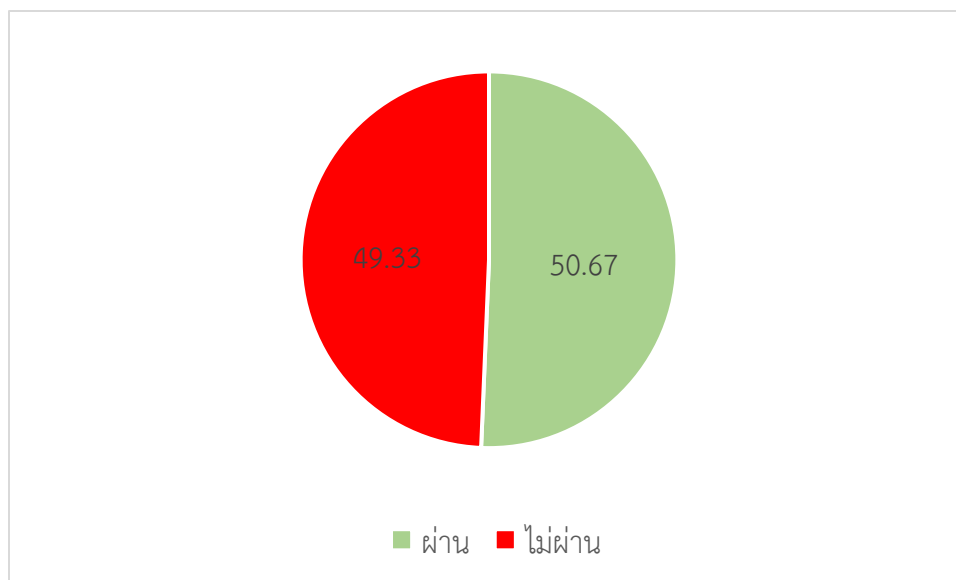
ลุ่มน้ำปาย

กิจกรรมที่ 1 เฝ้าระวังคุณภาพน้ำดื่มในครัวเรือนและสถานบริการสาธารณสุข โรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในชุมชนด้วยการใช้ชุดตรวจอย่างง่าย

1. กิจกรรมที่ดำเนินการ ตรวจหาโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำดื่ม น้ำใช้ ด้วยชุดทดสอบการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำ (อ 11)

2. พื้นที่ดำเนินการ พื้นที่ตำบลปางหมู จำนวน 13 หมู่บ้าน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป้าหมาย

3. ผลการดำเนินงาน ผลการตรวจโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำดื่มชุมชน ทั้งหมด 375 ตัวอย่าง ผลพบการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรีย 185 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 49.33 และไม่พบการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรีย จำนวน 190 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 50.67 ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 ร้อยละผลการสุ่มตรวจเฝ้าระวังโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำดื่มชุมชนลุ่มน้ำปาย

กิจกรรมที่ 2 พัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่าย เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดการคุณภาพน้ำดื่มในชุมชน การตรวจคุณภาพน้ำดื่มที่ผ่านเครื่องกรองน้ำ เพื่อมีน้ำสะอาดไว้ดื่มในครัวเรือน

1. กิจกรรมที่ดำเนินการ จัดอบรมให้ความรู้ อสม. แก่นำชุมชน จำนวน 64 คน ในการตรวจเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ
2. พื้นที่ดำเนินการ พื้นที่ในตำบลหมอกจำแป่ จำนวน 4 หมู่บ้าน ตำบลปางหมู จำนวน 7 หมู่บ้าน
3. ผลการดำเนินงาน
 - ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้ และสามารถถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชนได้
 - เจ้าหน้าที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำในโรงเรียนและชุมชน

โครงการหลัก : โครงการเฝ้าระวังและลดผลกระทบต่อสุขภาพจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร

กิจกรรมที่ 1 อบรมให้ความรู้เกษตรกรกลุ่มเสี่ยงในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีเกษตรได้อย่างถูกต้อง

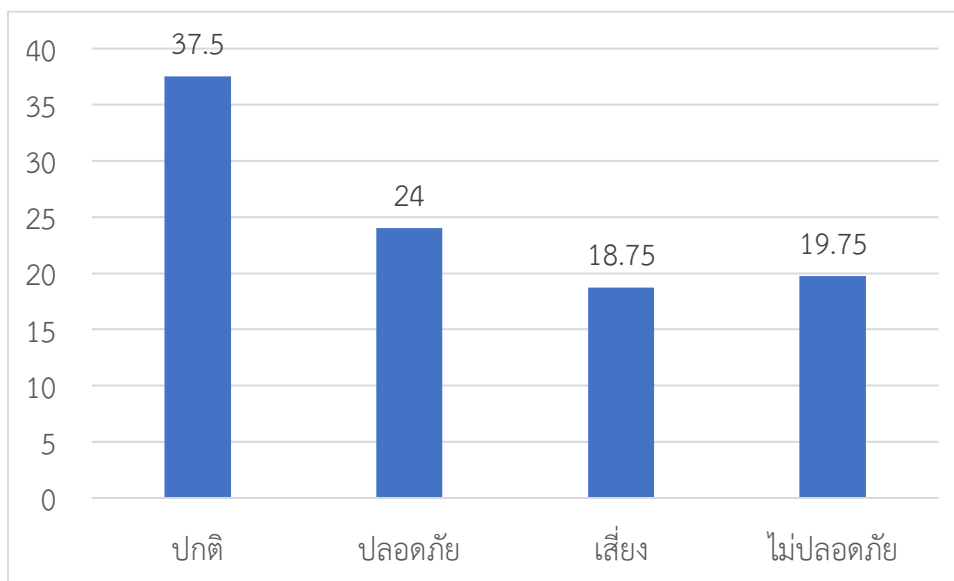
1. กิจกรรมที่ดำเนินการ จัดอบรมให้ความรู้ อสม. แก่นำชุมชน จำนวน 50 คน ในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีเกษตรได้อย่างถูกต้อง
2. พื้นที่ดำเนินการ พื้นที่ในตำบลหมอกจำแป่ จำนวน 6 หมู่บ้าน ตำบลปางหมู จำนวน 5 หมู่บ้าน
3. ผลการดำเนินงาน ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้ และสามารถถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชนได้

กิจกรรมที่ 2 เจาะเลือดกลุ่มนักเรียน เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเกษตรกร เพื่อตรวจคัดกรองสารเคมีทางการเกษตรที่ตกค้างในร่างกาย

1. กิจกรรมที่ดำเนินการ เจาะหาสารเคมีในเลือดของเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมาย จำนวน 400 คน
2. พื้นที่ดำเนินการ พื้นที่ตำบลปางหมู จำนวน 13 หมู่บ้าน

3. ผลการดำเนินงาน

- มีเกษตรกรเข้ารับการตรวจหาสารเคมีในเลือด จำนวน 400 คน ผล ปกติ 150 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5
ปลอดภัย 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24 มีความเสี่ยง 75 คน คิดเป็นร้อยละ 18.75 ไม่ปลอดภัย 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.75 ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 ร้อยละของผลการตรวจคัดกรองหาสารเคมีทางการเกษตรตกค้างในเลือดของเกษตรกรชุมชนลุ่มน้ำปาย

- เจ้าหน้าที่ได้ให้ความรู้ การลดความเสี่ยงจากการสัมผัสสารเคมีทางการเกษตร การลดสารเคมีจากพืชผักผลไม้ ก่อนนำมารับประทานให้กับกลุ่มเป้าหมาย

โครงการหลัก : นิเทศ ติดตามผลการปฏิบัติงานในพื้นที่

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน ร่วมกับ สาธารณสุขอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ร่วมลงนิเทศ ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่ตำบลหมอกจำแป่ รับฟังปัญหา อุปสรรค พร้อมให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ต่อไป

ลุ่มน้ำของ

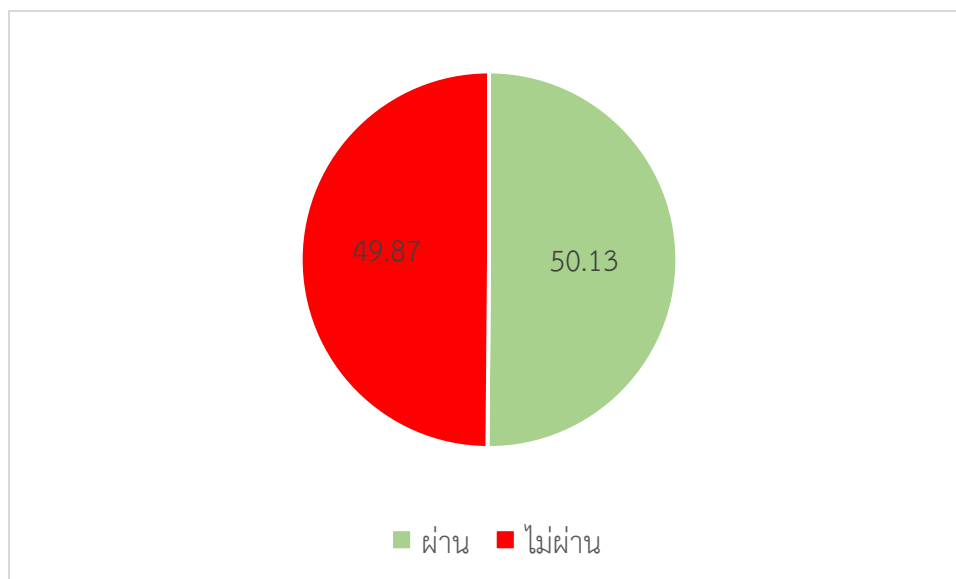
โครงการหลัก : โครงการพัฒนาระบบจัดการคุณภาพน้ำบริโภคในครัวเรือนและชุมชน

กิจกรรมที่ 1 ฝักระวังคุณภาพน้ำดื่มในครัวเรือนและสถานบริการสาธารณสุข โรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในชุมชนด้วยการใช้ชุดตรวจอย่างง่าย

1. กิจกรรมที่ดำเนินการ ตรวจหาโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำดื่ม น้ำใช้ ด้วยชุดทดสอบการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำ (อ 11)

2. พื้นที่ดำเนินการ พื้นที่ในตำบลถ้ำลอด จำนวน 4 หมู่บ้าน ตำบลนาปู่ป้อม จำนวน 5 หมู่บ้าน

3. ผลการดำเนินงาน ผลการตรวจโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำดื่มชุมชน ทั้งหมด 375 ตัวอย่าง ผลพบการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรีย 187 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 49.87 และไม่พบการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรีย จำนวน 188 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 50.13 ดังแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 ร้อยละผลการสุ่มตรวจเฝ้าระวังโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำดื่มชุมชนกลุ่มน้ำของ

กิจกรรมที่ 2 พัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่าย เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดการคุณภาพน้ำดื่มในชุมชน การตรวจคุณภาพน้ำดื่มที่ผ่านเครื่องกรองน้ำ เพื่อมีน้ำสะอาดไว้ดื่มในครัวเรือน

1. กิจกรรมที่ดำเนินการ จัดอบรมให้ความรู้ อสม. แก่นนำชุมชน จำนวน 55 คน ในการตรวจเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ
2. พื้นที่ดำเนินการ พื้นที่ในตำบลถ้ำลอด จำนวน 2 หมู่บ้าน ตำบลนาปู่ป้อม จำนวน 3 หมู่บ้าน
3. ผลการดำเนินงาน ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้ และสามารถถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชนได้

โครงการหลัก : โครงการเฝ้าระวังและลดผลกระทบต่อสุขภาพจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร

กิจกรรมที่ 1 อบรมให้ความรู้เกษตรกรกลุ่มเสี่ยงในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีเกษตรได้อย่างถูกต้อง

1. กิจกรรมที่ดำเนินการ จัดอบรมให้ความรู้เกษตรกรกลุ่มเสี่ยง จำนวน 57 คน ในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีทางการเกษตร
2. พื้นที่ดำเนินการ พื้นที่ตำบลนาปู่ป้อม จำนวน 6 หมู่บ้าน ตำบลถ้ำลอด 5 หมู่บ้าน
3. ผลการดำเนินงาน ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้ และสามารถถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชนได้

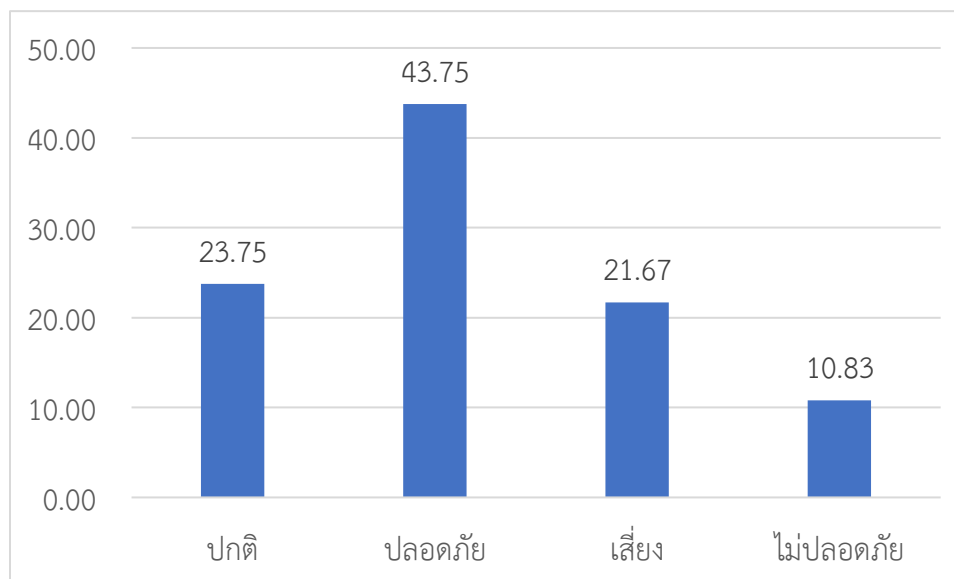
กิจกรรมที่ 2 เจาะเลือดกลุ่มนักเรียน เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเกษตรกร เพื่อตรวจคัดกรองสารเคมีทางการเกษตรที่ตกค้างในร่างกาย

1. กิจกรรมที่ดำเนินการ เจาะหาสารเคมีในเลือดของเกษตรกร และเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 400 คน ในพื้นที่เป้าหมาย

2. พื้นที่ดำเนินการ บ้านนาปู่ป้อม บ้านโง้งหลวง บ้านปูงาม บ้านน้ำฮูผาเสื่อ ตำบลนาปู่ป้อม อำเภอบางมะผ้า

3. ผลการดำเนินงาน

- มีเกษตรกรเข้ารับการตรวจหาสารเคมีในเลือด จำนวน 240 คน ผล ปกติ 57 คน คิดเป็นร้อยละ 23.75 ปกติ 105 คน คิดเป็นร้อยละ 43.75 มีความเสี่ยง 52 คน คิดเป็นร้อยละ 21.67 ไม่ปกติ 26 คน คิดเป็นร้อยละ 10.83 ดังแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 ร้อยละของผลการตรวจคัดกรองหาสารเคมีทางการเกษตรตกค้างในเลือดของเกษตรกรชุมชนลุ่มน้ำของ

- เจ้าหน้าที่ได้ให้ความรู้ การลดความเสี่ยงจากการสัมผัสสารเคมีทางการเกษตร การลดสารเคมีจากพืชผักผลไม้ ก่อนนำมารับประทานให้กับกลุ่มเป้าหมาย

โครงการหลัก : นิเทศ ติดตามผลการปฏิบัติงานในพื้นที่

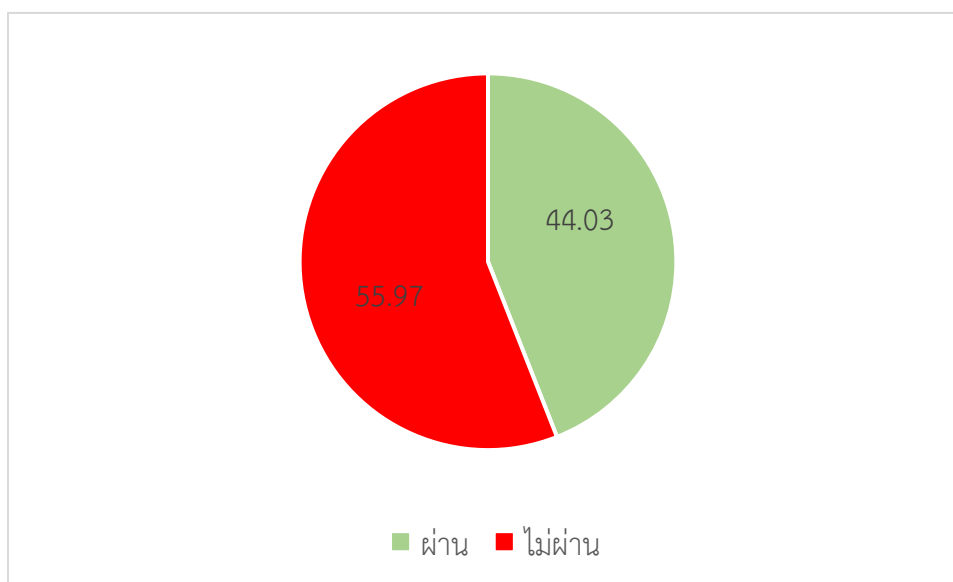
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน ร่วมกับ สาธารณสุขอำเภอบางมะผ้า ร่วมลงนิเทศ ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่ตำบลถ้ำลอด รับฟังปัญหา อุปสรรค พร้อมให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ต่อไป

ลุ่มน้ำแม่สะงา

โครงการหลัก : โครงการพัฒนาระบบจัดการคุณภาพน้ำบริโภคในครัวเรือนและชุมชน

กิจกรรมที่ 1 ฝักระวังคุณภาพน้ำดื่มในครัวเรือนและสถานบริการสาธารณสุข โรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในชุมชนด้วยการใช้ชุดตรวจอย่างง่าย

1. กิจกรรมที่ดำเนินการ ตรวจสอบโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำดื่ม น้ำใช้ ด้วยชุดทดสอบการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำ (อ 11)
2. พื้นที่ดำเนินการ พื้นที่ในตำบลหมอกจำแป่ จำนวน 5 หมู่บ้าน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่เป้าหมาย
3. ผลการดำเนินงาน ผลการตรวจโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำดื่มชุมชน ทั้งหมด 268 ตัวอย่าง ผลพบการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรีย 150 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 55.97 และไม่พบการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรีย จำนวน 118 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 44.03 ดังแผนภูมิที่ 5

แผนภูมิที่ 5 ร้อยละผลการสุ่มตรวจเฝ้าระวังโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำดื่มชุมชนกลุ่มน้ำแม่สะงา

กิจกรรมที่ 2 พัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่าย เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดการคุณภาพน้ำดื่มในชุมชน การตรวจคุณภาพน้ำดื่มที่ผ่านเครื่องกรองน้ำ เพื่อมีน้ำสะอาดไว้ดื่มในครัวเรือน

1. กิจกรรมที่ดำเนินการ จัดอบรมให้ความรู้ อสม. แก่นนำชุมชน จำนวน 55 คน ในการตรวจเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ
2. พื้นที่ดำเนินการ พื้นที่ในตำบลหมอกจำแป่ จำนวน 4 หมู่บ้าน ตำบลปางหมู จำนวน 7 หมู่บ้าน
3. ผลการดำเนินงาน ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้ และสามารถถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชนได้

โครงการหลัก : โครงการเฝ้าระวังและลดผลกระทบต่อสุขภาพจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร

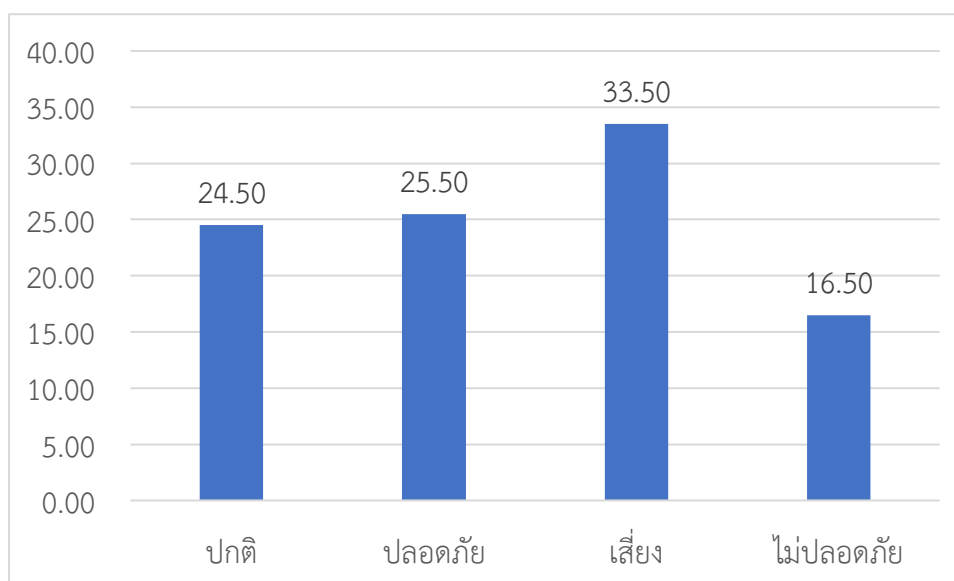
กิจกรรมที่ 1 อบรมให้ความรู้เกษตรกรกลุ่มเสี่ยงในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีเกษตรได้อย่างถูกต้อง

1. กิจกรรมที่ดำเนินการ จัดอบรมให้ความรู้เกษตรกรกลุ่มเสี่ยง จำนวน 62 คน ในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีทางการเกษตร
2. พื้นที่ดำเนินการ พื้นที่ในตำบลหมอกจำแป่ จำนวน 6 หมู่บ้าน
3. ผลการดำเนินงาน ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้ และสามารถถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชนได้

กิจกรรมที่ 2 เจาะเลือดกลุ่มนักเรียน เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเกษตรกร เพื่อตรวจคัดกรองสารเคมีทางการเกษตรที่ตกค้างในร่างกาย เฝ้าระวังคัดกรองสารเคมีเกษตรตกค้างในร่างกาย

1. กิจกรรมที่ดำเนินการ เจาะหาสารเคมีในเลือดของเกษตรกร จำนวน 400 คน ในพื้นที่เป้าหมาย
2. พื้นที่ดำเนินการ พื้นที่ในตำบลหมอกจำแป่ จำนวน 9 หมู่บ้าน ตำบลปางหมู จำนวน 13 หมู่บ้าน
3. ผลการดำเนินงาน

- มีเกษตรกรเข้ารับการตรวจหาสารเคมีในเลือด จำนวน 400 คน ผล ปกติ 98 คน คิดเป็นร้อยละ 24.50 ปกติ 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50 มีความเสี่ยง 134 คน คิดเป็นร้อยละ 33.50 ไม่ปกติ 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50 ดังแผนภูมิที่ 6

แผนภูมิที่ 6 ร้อยละของผลการตรวจคัดกรองหาสารเคมีทางการเกษตรตกค้างในเลือดของเกษตรกรชุมชนลุ่มน้ำแม่สะงา

- เจ้าหน้าที่ได้ให้ความรู้ การลดความเสี่ยงจากการสัมผัสสารเคมีทางการเกษตร การลดสารเคมีจากพืชผักผลไม้ ก่อนนำมารับประทานให้กับกลุ่มเป้าหมาย

โครงการหลัก : นิเทศ ติดตามผลการปฏิบัติงานในพื้นที่

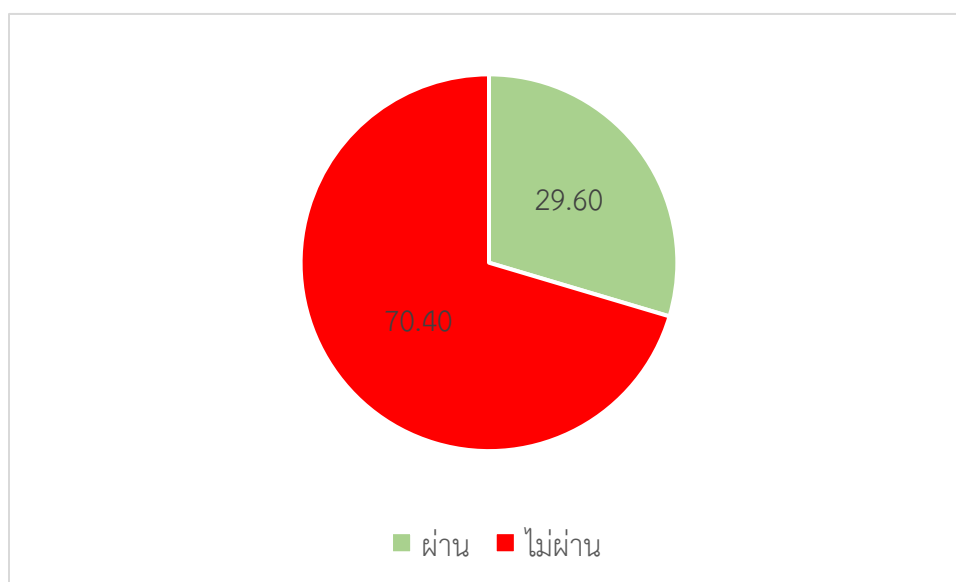
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน ร่วมกับ สาธารณสุขอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ร่วมลงนิเทศ ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่ตำบลหมอกจำแป่ รับฟังปัญหา อุปสรรค พร้อมให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ต่อไป

ลุ่มน้ำแม่สะมาด - ห้วยหมากกลาง

โครงการหลัก : โครงการพัฒนาระบบจัดการคุณภาพน้ำบริโภคในครัวเรือนและชุมชน

กิจกรรมที่ 1 เฝ้าระวังคุณภาพน้ำดื่มในครัวเรือนและสถานบริการสาธารณสุข โรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในชุมชนด้วยการใช้ชุดตรวจอย่างง่าย

1. กิจกรรมที่ดำเนินการ ตรวจสอบโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำดื่ม น้ำใช้ ด้วยชุดทดสอบการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำ (อ 11)
2. พื้นที่ดำเนินการ พื้นที่ในตำบลห้วยโป่ง จำนวน 7 หมู่บ้าน
3. ผลการดำเนินงาน ผลการตรวจโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำดื่มชุมชน ทั้งหมด 375 ตัวอย่าง ผลพบการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรีย 264 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 70.40 และไม่พบการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรีย จำนวน 111 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 29.60 ดังแผนภูมิที่ 7

แผนภูมิที่ 7 ร้อยละผลการสุ่มตรวจเฝ้าระวังโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำดื่มชุมชนลุ่มน้ำแม่สะมาด - ห้วยหมากกลาง

กิจกรรมที่ 2 พัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่าย เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดการคุณภาพน้ำดื่มในชุมชน การตรวจคุณภาพน้ำดื่มที่ผ่านเครื่องกรองน้ำ เพื่อมีน้ำสะอาดไว้ดื่มในครัวเรือน

1. กิจกรรมที่ดำเนินการ จัดอบรมให้ความรู้ อสม. แก่นนำชุมชน จำนวน 59 คน ในการตรวจเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ
2. พื้นที่ดำเนินการ พื้นที่ในตำบลห้วยโป่ง จำนวน 9 หมู่บ้าน ตำบลแม่อุคอ จำนวน 6 หมู่บ้าน
3. ผลการดำเนินงาน ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้ และสามารถถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชนได้

โครงการหลัก : โครงการเฝ้าระวังและลดผลกระทบต่อสุขภาพจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร

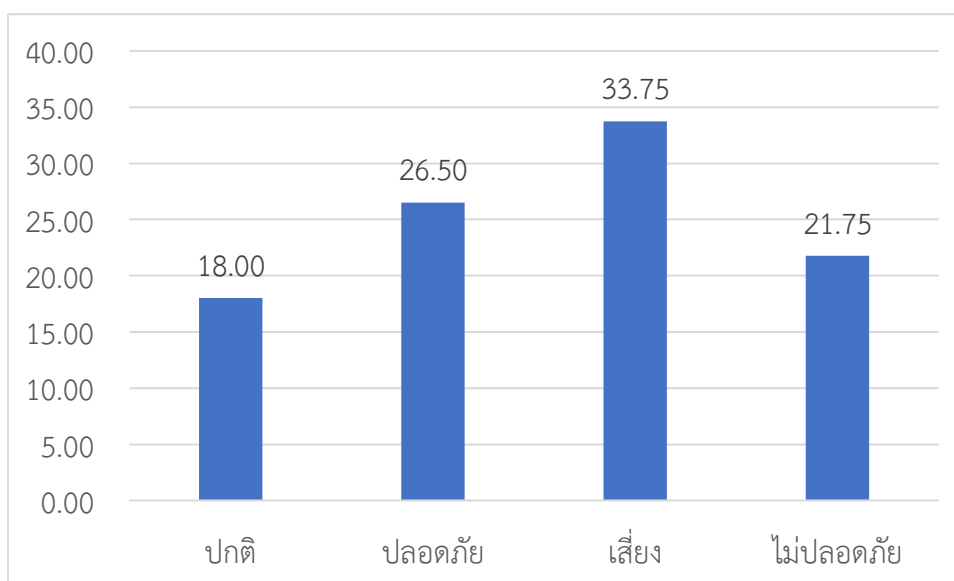
กิจกรรมที่ 1 อบรมให้ความรู้เกษตรกรกลุ่มเสี่ยงในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีเกษตรได้อย่างถูกต้อง

1. กิจกรรมที่ดำเนินการ จัดอบรมให้ความรู้เกษตรกรกลุ่มเสี่ยง จำนวน 54 คน ในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีทางการเกษตร
2. พื้นที่ดำเนินการ พื้นที่ในตำบลห้วยโป่ง จำนวน 9 หมู่บ้าน ตำบลแม่อุคอ จำนวน 6 หมู่บ้าน
3. ผลการดำเนินงาน ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้ และสามารถถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชนได้

กิจกรรมที่ 2 เจาะเลือดกลุ่มนักเรียน เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเกษตรกร เพื่อตรวจคัดกรองสารเคมีทางการเกษตรที่ตกค้างในร่างกาย

1. กิจกรรมที่ดำเนินการ เจาะหาสารเคมีในเลือดของเกษตรกร จำนวน 400 คน ในพื้นที่เป้าหมาย
2. พื้นที่ดำเนินการ พื้นที่ในตำบลห้วยโป่ง จำนวน 9 หมู่บ้าน ตำบลแม่อุคอ จำนวน 6 หมู่บ้าน
3. ผลการดำเนินงาน

- มีเกษตรกรเข้ารับการตรวจหาสารเคมีในเลือด จำนวน 400 คน ผล ปกติ 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18 ปลอดภัย 106 คน คิดเป็นร้อยละ 26.50 มีความเสี่ยง 135 คน คิดเป็นร้อยละ 33.75 ไม่ปลอดภัย 87 คน คิดเป็นร้อยละ 21.75 ดังแผนภูมิที่ 8

แผนภูมิที่ 8 ร้อยละของผลการตรวจคัดกรองหาสารเคมีทางการเกษตรตกค้างในเลือดของเกษตรกรชุมชน
ลุ่มน้ำแม่สะมาด - ห้วยหมากกลาง

- เจ้าหน้าที่ได้ให้ความรู้ การลดความเสี่ยงจากการสัมผัสสารเคมีทางการเกษตร การลดสารเคมีจากพืชผักผลไม้ ก่อนนำมารับประทานให้กับกลุ่มเป้าหมาย

โครงการหลัก : นิเทศ ติดตามผลการปฏิบัติงานในพื้นที่

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน ร่วมกับ สาธารณสุขอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สาธารณสุขอำเภอขุนยวม ร่วมลงนิเทศ ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่ตำบลห้วยโป่ง ตำบลแม่อุคอ รับฟังปัญหา อุปสรรค พร้อมให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ต่อไป

รูปประกอบกิจกรรม

รูปภาพที่ 1 การอบรมให้ความรู้ และการตรวจคุณภาพน้ำ

รูปภาพที่ 2 การตรวจหาสารเคมีในเลือดในกลุ่มเป้าหมาย

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต

แผนงานที่ 1 แผนงานการพัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิตและการเข้าถึงบริการทางสังคมและสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

โครงการหลัก โครงการเฝ้าระวัง ป้องกันคุณภาพน้ำบริโภคและการตรวจหาสารเคมีตกค้างในเลือดของเกษตรกรในพื้นที่โครงการรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน จังหวัดเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2566

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเฝ้าระวัง ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพน้ำบริโภคในพื้นที่ชุมชนลุ่มน้ำแม่หาด อ.อมก๋อย และลุ่มน้ำปิงน้อย อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่

2. เพื่อพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภคในพื้นที่ชุมชนลุ่มน้ำแม่หาด อ.อมก๋อย และลุ่มน้ำปิงน้อย อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่

3. เพื่อเฝ้าระวังระดับสารเคมีตกค้างในเลือดของเกษตรกรและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตรและพฤติกรรมบริโภคที่ปลอดภัย

พื้นที่ดำเนินงาน 2 ลุ่มน้ำ ได้แก่

1. ลุ่มน้ำแม่หาด อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

2. ลุ่มน้ำปิงน้อย อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

งบประมาณ 97,400.- บาท (เก้าหมื่นเจ็ดพันสี่ร้อยบาทถ้วน)

ระยะเวลาดำเนินการ กุมภาพันธ์ – มิถุนายน 2566

กิจกรรมที่ 1 การประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภคในพื้นที่โครงการรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน จังหวัดเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2566

1. พื้นที่ลุ่มน้ำแม่หาด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขอำเภออมก๋อย จัดประชุม ณ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ตำบลแม่ต๋อน อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

2. พื้นที่ลุ่มน้ำปิงน้อย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอแม่แจ่ม จัดประชุม ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านแม่แฮใต้ ตำบลปางหินฝน อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ รวมจำนวน 50 คน

กิจกรรมที่ 2 การตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำบริโภคเพื่อการเฝ้าระวัง ในพื้นที่โครงการรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน จังหวัดเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2566 ในพื้นที่ชุมชนทั้ง 2 ลุ่มน้ำ ได้แก่ ลุ่มน้ำแม่หาด อำเภออมก๋อย และลุ่มน้ำปิงน้อย อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ (จำนวน 9 หมู่บ้าน 9 ตัวอย่าง)

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ ลงพื้นที่เก็บตัวอย่างน้ำบริโภคในชุมชนเพื่อส่งตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการ ในพื้นที่ชุมชน ดังนี้ 1. ลุ่มน้ำแม่หาด จำนวน 6 ตัวอย่าง ได้แก่ บ้านสบหาด บ้านห้วยไโก่ป่า บ้านระอานอก บ้านแม่ระอาโน บ้านจกปึก และบ้านลูกดู 2. ลุ่มน้ำปิงน้อย จำนวน 3 ตัวอย่าง ได้แก่ บ้านบอเต บ้านเซโดชา และ

บ้านแม่แฮใต้ พบว่า ไม่มีตัวอย่างน้ำใดผ่านเกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย พ.ศ. 2563 รายละเอียดดังตารางที่ 1 และ ตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ผลตรวจเฝ้าระวังคุณภาพน้ำประปา อปท. กลุ่มน้ำแม่หาด อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

พารามิเตอร์	หน่วย	มาตรฐาน	บ้านสบ หาด	บ้านห้วย ป่าไก่อ	บ้านระอา นอก	บ้านระอา ใน	บ้าน จกปึก	บ้านลุดดู
Colour	Pt-Co	≤15	20	0	0	0	10	0
Turbidity	NTU	≤5	5.28	0.96	0.16	0.29	2.04	0.32
pH		6.5-8.5	9.6	9.02	9.41	9.39	9.17	9.49
TDS	mg/l	≤500	62	151	22	18	45	19
Hardness	mg/l	≤300	12.55	42.31	4.20	4.6	8.21	4.20
Sulphate	mg/l	≤250	ND	ND	ND	ND	ND	ND
Chloride	mg/l	≤250	1.03	1.54	0.69	0.57	0.80	0.538
Nitrate	mg/l	≤50	ND	ND	ND	ND	ND	ND
Nitrite	mg/l	≤3	ND	ND	ND	ND	ND	ND
Fluoride	mg/l	≤0.7	0.295	0.464	0.1799	0.16	0.259	0.151
Iron	mg/l	≤3	0.02	0.033	0.02	0.006	0.01	ND
Manganese	mg/l	≤3	0.003	0.001	ND	ND	0.001	0.004
Copper	mg/l	≤1	0.003	0.001	0.001	0.001	0.002	0.005
Zinc	mg/l	≤3	ND	ND	ND	0.002	0.013	0.041
Lead	mg/l	≤0.01	ND	ND	ND	ND	ND	0.003
Chromium	mg/l	≤0.05	ND	ND	ND	ND	ND	ND
Cadmium	mg/l	≤0.003	ND	ND	ND	ND	ND	ND
Arsenic	mg/l	≤0.01	ND	ND	ND	ND	ND	ND
Mercury	mg/l	≤0.001	ND	ND	ND	ND	ND	ND
Coliforms bacteria	MPN/100 ml	<1.1	23	240	23	240	>2400	240
<i>E.coli</i>	MPN/100 ml	<1.1	<1.1	<1.1	<1.1	<1.1	<1.1	<1.1

 ไม่ผ่านมาตรฐานเกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย พ.ศ. 2563

ตารางที่ 2 ผลตรวจเฝ้าระวังคุณภาพน้ำประปา อปท. กลุ่มน้ำปิงน้อย อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

พารามิเตอร์	หน่วย	มาตรฐาน	บ้านบอเด	บ้านเซโดชา	บ้านแม่แฮใต้
Colour	Pt-Co	≤15	20	20	0
Turbidity	NTU	≤5	0	0	0.05
pH		6.5-8.5	8.69	8.64	8.90
TDS	mg/l	≤500	50	49	32
Hardness	mg/l	≤300	18.38	16.04	8.59
Sulphate	mg/l	≤250	ND	ND	ND
Chloride	mg/l	≤250	0.97	0.693	1.788
Nitrate	mg/l	≤50	ND	ND	ND
Nitrite	mg/l	≤3	ND	ND	ND
Fluoride	mg/l	≤0.7	ND	0.165	0.1396
Iron	mg/l	≤3	0.002	ND	ND
Manganese	mg/l	≤3	0.001	0.019	0.006
Copper	mg/l	≤1	0.003	0.003	0.005
Zinc	mg/l	≤3	0.004	0.296	0.022
Lead	mg/l	≤0.01	ND	ND	ND
Chromium	mg/l	≤0.05	ND	ND	ND
Cadmium	mg/l	≤0.003	ND	ND	ND
Arsenic	mg/l	≤0.01	ND	ND	ND
Mercury	mg/l	≤0.001	ND	ND	ND
Coliforms bacteria	MPN/100 ml	<1.1	240	<1.1	1100
<i>E.coli</i>	MPN/100 ml	<1.1	<1.1	<1.1	<1.1

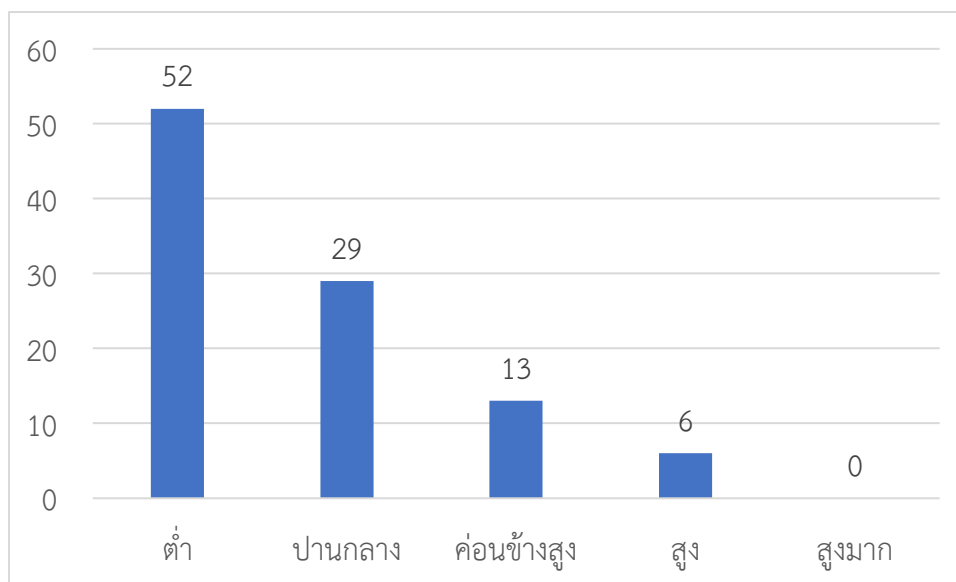
 ไม่ผ่านมาตรฐานเกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย พ.ศ. 2563

- คืบข้อมูลผลตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำให้กับพื้นที่ พร้อมคำแนะนำการแก้ไขคุณภาพน้ำแยกตามพารามิเตอร์ที่ไม่ผ่านมาตรฐาน เพื่อให้มีการปรับปรุงคุณภาพน้ำให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กรมอนามัยกำหนด
- สนับสนุนสารส้ม คลอรีน และชุดตรวจคลอรีนอิสระคงเหลือในน้ำ เพื่อปรับปรุงคุณภาพน้ำให้ได้มาตรฐาน

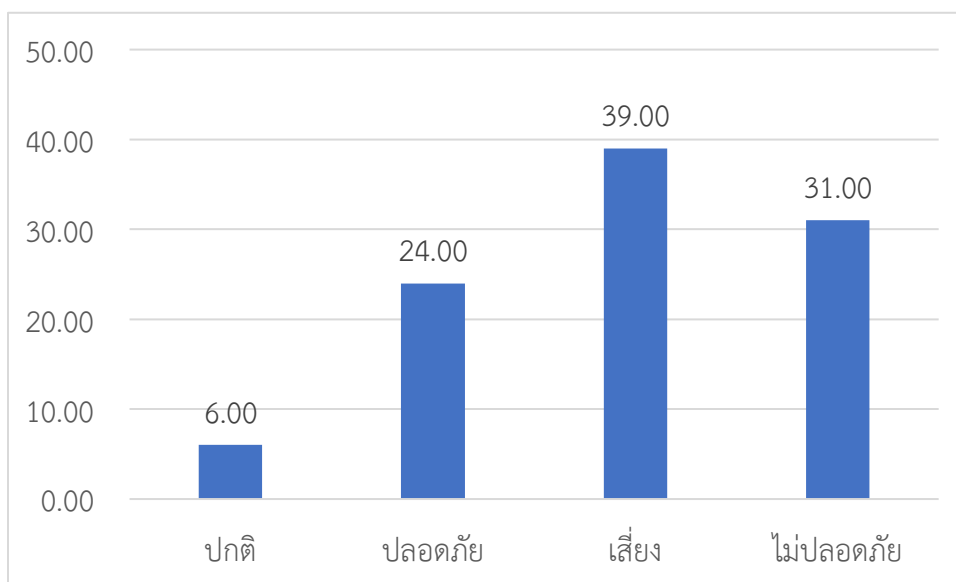
กิจกรรมที่ 3 การตรวจคัดกรองหาสารเคมีตกค้างในเลือดของเกษตรกร ในพื้นที่โครงการรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน จังหวัดเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2566 ในพื้นที่ชุมชนทั้ง 2 กลุ่มน้ำ ได้แก่ กลุ่มน้ำแม่หาด อำเภออมก๋อย และกลุ่มน้ำปิงน้อย อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

สำนักงานสาธารณสุขอำเภออมก๋อย ประเมินพฤติกรรมเกษตรกรกลุ่มเสี่ยงจากแบบประเมินความเสี่ยงในการทำงานของเกษตรกรจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืช (นบก. 1-56) และ ตรวจคัดกรองหาสารเคมีตกค้างใน

เลือดของเกษตรกร ในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่หาด จำนวน 50 ตัวอย่าง และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอแม่แจ่ม ดำเนินการในพื้นที่ลุ่มน้ำปิงน้อย จำนวน 50 ตัวอย่าง ครั้งที่ 1 ดังแผนภูมิที่ 9 – 10

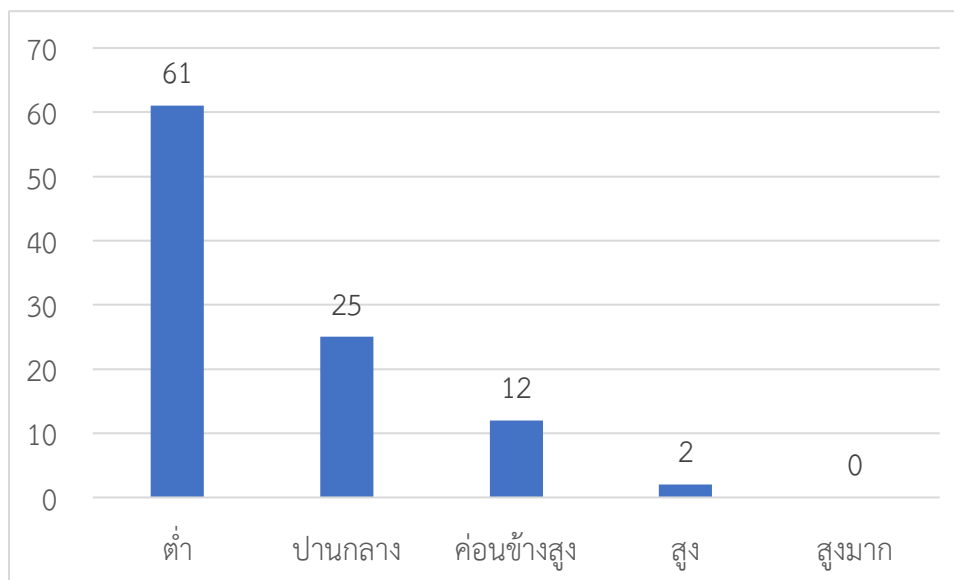

แผนภูมิที่ 9 ร้อยละผลการประเมินพฤติกรรมเสี่ยงจากแบบประเมินความเสี่ยงในการทำงาน (นบก.1-56) ครั้งที่ 1
ชุมชนลุ่มน้ำแม่หาดและลุ่มน้ำปิงน้อย

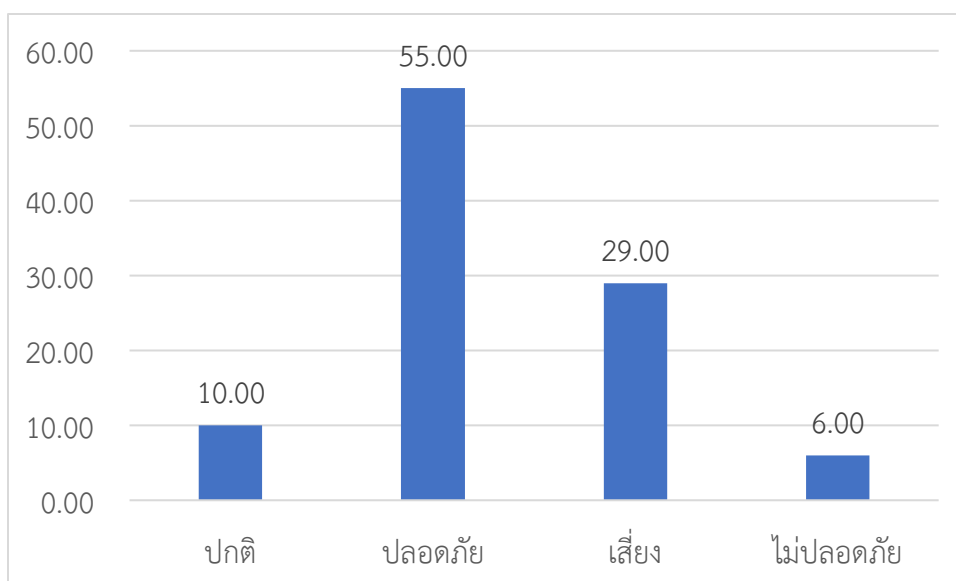

แผนภูมิที่ 10 ร้อยละของผลการตรวจคัดกรองหาสารเคมีทางการเกษตรตกค้างในเลือดของเกษตรกร ครั้งที่ 1
ชุมชนลุ่มน้ำแม่หาดและลุ่มน้ำปิงน้อย

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ สนับสนุนเบกกิ้งโซดา และชาสมุนไพรรางจืดให้เกษตรกรนำไปปรับพฤติกรรมสุขภาพ ระยะเวลา 1 เดือน และจัดทำสมุดบันทึกการตรวจหาสารเคมีทางการเกษตรตกค้างในกระแสเลือด จากนั้นทำการประเมิน และตรวจคัดกรองหาสารเคมีตกค้างในเลือดของเกษตรกร ครั้งที่ 2 ดังแผนภูมิที่ 11 - 12

แผนภูมิที่ 11 ร้อยละผลการประเมินพฤติกรรมเสี่ยงจากแบบประเมินความเสี่ยงในการทำงาน (นบก.1-56) ครั้งที่ 2
ชุมชนลุ่มน้ำแม่หาดและลุ่มน้ำปิงน้อย

แผนภูมิที่ 12 ร้อยละของผลการตรวจคัดกรองหาสารเคมีทางการเกษตรตกค้างในเลือดของเกษตรกร ครั้งที่ 2
ชุมชนลุ่มน้ำแม่หาดและลุ่มน้ำปิงน้อย

เมื่อเปรียบเทียบการตรวจคัดกรองหาสารเคมีทางการเกษตรตกค้างในเลือดของเกษตรกร ทั้ง 2 ครั้งพบว่า ผลการตรวจคัดกรองหาสารเคมีตกค้างในเลือดของเกษตรกรครั้งที่ 2 มีความเสี่ยงและไม่ปลอดภัยมีแนวโน้มที่ลดลง ถ้าเทียบกับครั้งที่ 1 แสดงว่าประชาชนนำความรู้ที่ได้รับนำไปปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตรและพฤติกรรมสุขภาพการบริโภคที่ปลอดภัยมากขึ้น

กิจกรรมที่ 4 การลงพื้นที่ปฏิบัติงานพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภคในพื้นที่โครงการรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน จังหวัดเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2566

รูปประกอบกิจกรรม

รูปภาพที่ 3 การอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายภาคประชาชนในการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภค

รูปภาพที่ 4 การเก็บตัวอย่างน้ำประปาส่งตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำบริโภคทางห้องปฏิบัติการ

รูปภาพที่ 5 การเก็บตัวอย่างน้ำประปาตรวจคุณภาพ ภาคสนาม

รูปภาพที่ 6 การตรวจคัดกรองหาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ตกค้างในร่างกายของเกษตรกร

รูปภาพที่ 7 การสร้างเสริมสุขภาพเพื่อเฝ้าระวัง ป้องกันสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างในร่างกายเกษตรกร

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต

แผนงาน แผนงานพัฒนาด้านสาธารณสุขและเสริมสร้างสุขภาพเชิงรุก

โครงการหลัก โครงการพัฒนาภาคีเครือข่ายและถ่ายทอดองค์ความรู้ การจัดการคุณภาพน้ำบริโภคในครัวเรือน และชุมชน (ภายใต้โครงการรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน ลุ่มน้ำคำ) พื้นที่อำเภอแม่ฟ้าหลวง ประจำปีงบประมาณ 2566

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ความรู้กับชุมชน/เกษตรกรเรื่องการจัดการคุณภาพน้ำในชุมชน และการตรวจคุณภาพน้ำด้วยชุดทดสอบอย่างง่าย สามารถนำทักษะความรู้ จากการอบรมไปขยายผลต่อในชุมชนของตนเองได้
2. เพื่อเฝ้าระวังคุณภาพน้ำในครัวเรือนและชุมชน
3. เพื่อให้ภาคีเครือข่าย ทั้งภาครัฐและชุมชน มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำในชุมชน

พื้นที่ดำเนินงาน 1 ลุ่มน้ำ ได้แก่ ลุ่มน้ำแม่คำ

งบประมาณ 48,700 บาท (สี่หมื่นแปดพันเจ็ดร้อยบาทถ้วน)

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนมกราคม - กันยายน 2566

กิจกรรม:

กิจกรรมที่ 1 อบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาภาคีเครือข่ายและถ่ายทอดองค์ความรู้ การจัดการคุณภาพน้ำในชุมชน และการตรวจคุณภาพน้ำด้วยชุดทดสอบอย่างง่าย

สำนักงานสาธารณสุขอำเภอแม่ฟ้าหลวง ร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเลี้ยว อบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาภาคีเครือข่ายและถ่ายทอดองค์ความรู้ การจัดการคุณภาพน้ำในชุมชน และการตรวจคุณภาพน้ำด้วยชุดทดสอบอย่างง่าย ผู้มารับการอบรม ประกอบด้วยผู้นำชุมชน แกนนำสุขภาพ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 156 คน หัวข้ออบรมเรื่อง สถานการณ์และแนวโน้มของคุณภาพน้ำบริโภคในพื้นที่ การพัฒนาคุณภาพน้ำบริโภคให้สะอาดปลอดภัยตามเกณฑ์มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง วิธีการใช้ชุดอุปกรณ์ อ 11 สุ่มตรวจคุณภาพน้ำบริโภคในครัวเรือนและชุมชน การสำรวจข้อมูลสภาพแวดล้อมโดยการสอบถามครัวเรือน ผู้นำชุมชนและระบบประปาและสุ่มเก็บตัวอย่างคุณภาพน้ำบริโภค จัดประชุม ณ หอประชุมบ้านห้วยหยวกป่าโซ ม.9 ตำบลแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย ผลจากการอบรม ได้รับความสนใจจากผู้เข้าร่วมอบรมเป็นอย่างดี มีส่วนร่วมในการอบรม มีการสอบถามและตอบคำถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตลอดการอบรม

กิจกรรมที่ 2 เฝ้าระวังคุณภาพน้ำในครัวเรือนและชุมชน สุ่มตรวจคุณภาพน้ำบริโภคในครัวเรือนและชุมชน

● สำนักงานสาธารณสุขอำเภอแม่ฟ้าหลวง ร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเลี้ยว ลงพื้นที่เก็บตัวอย่างน้ำบริโภคในชุมชน เพื่อส่งตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการ ในพื้นที่ชุมชน ในโรงเรียน 1 โรงเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 ศูนย์ โรงเรียนน้ำติ่ม ในพื้นที่อำเภอแม่ฟ้าหลวง ตำบลแม่สลองใน และตำบลเทอดไทย จำนวน 4 โรงเรียน และเฝ้าระวังคุณภาพน้ำในครัวเรือนและชุมชน สุ่มตรวจคุณภาพน้ำบริโภคในครัวเรือนและชุมชน จำนวน 4 ครั้ง

- ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๖
- ครั้งที่ ๒ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๖
- ครั้งที่ ๓ วันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๖
- ครั้งที่ ๔ วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๖

โดยใช้ชุดทดสอบการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (อ 11) ให้ความรู้เรื่องการต้มและทำให้น้ำสะอาด การล้างถึงสำรอน้ำ เพื่อจัดการคุณภาพน้ำบริโภคในครัวเรือน ชุมชน และเพื่อลดการเจ็บป่วยจากโรคที่เกิดจากน้ำเป็นสื่อและโรคที่เกิดจากการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ผลการกวดน้ำบริโภคในครัวเรือนและชุมชน พบการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรีย ร้อยละ ๑๐๐ ดังตารางที่ ๓

ตารางที่ ๓ ผลการตรวจเฝ้าระวังการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำบริโภคในครัวเรือน ชุมชนลุ่มน้ำแม่คำ

ลำดับที่	ตัวอย่างน้ำดื่ม	ที่อยู่	จำนวน ตัวอย่าง	ผลการตรวจ	หมายเหตุ
1.	บ้านนาย A	ม.9 ต.แม่สองใน	1	+++	
2.	บ้านนาย B	ม.9 ต.แม่สองใน	1	+++	
3.	บ้านนาย C	ม.9 ต.แม่สองใน	2	+++	
4.	บ้านนาย D	ม.9 ต.แม่สองใน	1	+++	
5.	บ้านนาย E	ม.9 ต.แม่สองใน	1	+	
6.	บ้านนาย F	ม.9 ต.แม่สองใน	2	+++	
7.	ร้านขายของชำ	ม.9 ต.แม่สองใน	1	++	
8.	น้ำดื่มขวด ตรา G	ม.9 ต.แม่สองใน	1	+	
9.	ถังกรองน้ำหมู่บ้าน จุดที่ 1		1	+++	
10.	จุดถักน้ำดื่มชุมชนป๊อกกลาง		1	+++	
11.	จุดน้ำดื่ม ห้องเก็บของชุมชน		1	+++	
12.	จุดน้ำดื่มชุมชน โชนล่างบ้านอาโปม		1	+++	
13.	จุดน้ำดื่มชุมชน โชนบ้านแม่อาเฟ็น		1	+++	
14.	จุดน้ำดื่มชุมชน โชนบ้านอาถ้ง		1	+++	
15.	จุดน้ำดื่มชุมชน โชนบ้านมโนสุจริต		1	+++	
16.	โรงเรียนจีน ห้วยยวกป่าโซ		2	+++	
17.	โรงเรียนบ้านห้วยยวกป่าโซ (จุดโรงอาหาร)		2	++	
18.	โรงเรียนบ้านห้วยยวกป่าโซ (จุดชั้นอนุบาล)		2	++	

ลำดับที่	ตัวอย่างน้ำดื่ม	ที่อยู่	จำนวน ตัวอย่าง	ผลการตรวจ	หมายเหตุ
19.	โรงเรียนบ้านห้วยหวกป่าโซ (จุดเครื่องกรองน้ำ)		2	+++	
20.	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหวกห้วยป่าโซ		2	++	
รวมตัวอย่างทั้งหมด จำนวน (กลุ่มตัวอย่าง)			27		

รูปประกอบกิจกรรม

รูปภาพที่ 8 อบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาภาคีเครือข่ายและถ่ายทอดองค์ความรู้การพัฒนาระบบการจัดการคุณภาพน้ำบริโภคในครัวเรือนและชุมชน

รูปภาพที่ 9 กิจกรรมสุ่มตรวจคุณภาพน้ำบริโภคในครัวเรือนและชุมชน

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต

แผนงานที่ 1 แผนงานการพัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิตและการเข้าถึงบริการทางสังคมและสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

โครงการหลัก โครงการพัฒนาคุณภาพน้ำดื่มในครัวเรือนและชุมชน พื้นที่โครงการปักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน จังหวัดน่าน ปีงบประมาณ 2566

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนในการเฝ้าระวัง และถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดการน้ำดื่มในครัวเรือนและชุมชน
2. เพื่อปรับปรุงคุณภาพน้ำดื่ม - น้ำใช้ในครัวเรือน

พื้นที่ดำเนินงาน 1 **ลุ่มน้ำ ได้แก่** บ้านเปียงซ้อ หมู่ที่ 4 ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ จำนวนทั้งหมด 50 หลังคาเรือน

งบประมาณ 48,700 บาท (สี่หมื่นแปดพันเจ็ดร้อยบาทถ้วน)

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนมกราคม - กันยายน 2566

กิจกรรม

1. จัดอบรมพัฒนาภาคีเครือข่าย เพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดการคุณภาพน้ำดื่มในชุมชน การตรวจคุณภาพน้ำดื่มด้วยชุดทดสอบอย่างง่าย จำนวน 50 คน ณ ศาลาประชาคมบ้านเปียงซ้อ หมู่ที่ 4 ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน วิทยากรจากสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเฉลิมพระเกียรติ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสะจุก อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
2. พัฒนารูปแบบการปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภค 1 รูปแบบ เป็นชุดระบบประปากรองน้ำประจำหมู่บ้าน เพื่อการแก้ไข/ปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภคในชุมชน ศาลาประชาคมบ้านเปียงซ้อ หมู่ที่ 4 ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน
3. เฝ้าระวังคุณภาพน้ำดื่มในครัวเรือนและชุมชน ด้วยชุดตรวจสอบโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำ (อ 11) จำนวน 50 ตัวอย่าง บ้านเปียงซ้อ หมู่ที่ 4 ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน (ครัวเรือน)
4. ปรับปรุงคุณภาพน้ำดื่มในครัวเรือนและชุมชน ด้วยคลอรีนเข้มข้น 2% (อ 32)
5. กิจกรรมประชุมสรุปผลการดำเนินงานและถอดบทเรียนการดำเนินการจัดการคุณภาพน้ำดื่มในครัวเรือนและชุมชน 50 คน ศาลาประชาคมบ้านเปียงซ้อ หมู่ที่ 4 ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน
6. ติดตามผลการดำเนินงาน การพัฒนารูปแบบ/นวัตกรรมฯ และการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำดื่มในครัวเรือน และชุมชน

ผลการดำเนินงาน

1. แกนนำชุมชน และประชาชน จำนวน 50 หลังคาเรือน ได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดการน้ำ การปรับปรุงคุณภาพน้ำ ตลอดจนการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำดื่มในครัวเรือนและชุมชน และสามารถร่วมกันจัดการน้ำในชุมชนได้

2. มีชุดสาธิตระบบประปาปรับปรุงคุณภาพน้ำในหมู่บ้าน ณ บานเปียงซอ หมู่ 4 ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน เพื่อเป็นต้นแบบให้ประชาชนได้เรียนรู้ และสามารถพัฒนารูปแบบ และปรับปรุง คุณภาพน้ำในชุมชนได้

3. มีระบบเฝ้าระวังคุณภาพน้ำดื่มในครัวเรือนและชุมชน ด้วยชุดตรวจสอบโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำ (อ 11) และคลอรีนเข้มข้น 2% (อ 32) โดยสุ่มเก็บตัวอย่าง จำนวน 17 หลังคาเรือน ผลการตรวจพบว่า น้ำดื่มไม่พบการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรียทุกตัวอย่าง สามารถบริโภคได้

รูปประกอบกิจกรรม

รูปภาพที่ 10 กิจกรรมอบรมพัฒนาภาคีเครือข่าย เพื่อให้ความรู้ และการพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพน้ำในชุมชน

รูปภาพที่ 11 กิจกรรมการพัฒนารูปแบบการปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภค โดยทำเป็นชุดระบบประปากรองน้ำประจำหมู่บ้าน

รูปภาพที่ 12 กิจกรรมเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ และติดตามผลการดำเนินงาน

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต

แผนงานที่ 1 แผนงานการพัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิตและการเข้าถึงบริการทางสังคมและสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

พื้นที่ดำเนินงาน 1 กลุ่มน้ำ ได้แก่ กลุ่มน้ำภาค อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก

งบประมาณ 48,700.- บาท (สี่หมื่นแปดพันเจ็ดร้อยบาทถ้วน)

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนเมษายน - สิงหาคม 2566

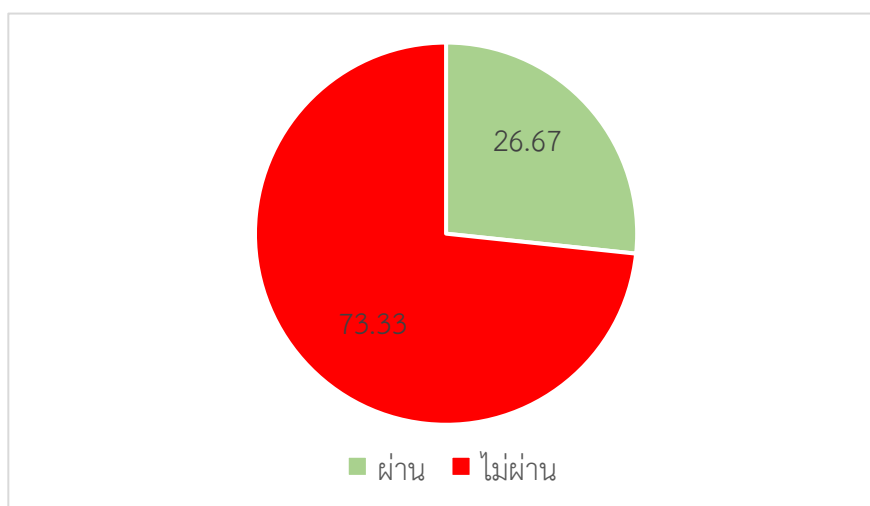
กิจกรรมและผลการดำเนินงาน

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมการพัฒนาศักยภาพด้านการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำและอาหารในชุมชน หมู่บ้านในเขตรับผิดชอบ จำนวน 3 หมู่ ได้แก่ หมู่ที่ 8, 11 และ 15 รวมทั้งสิ้น 100 คน

วิธีดำเนินกิจกรรม

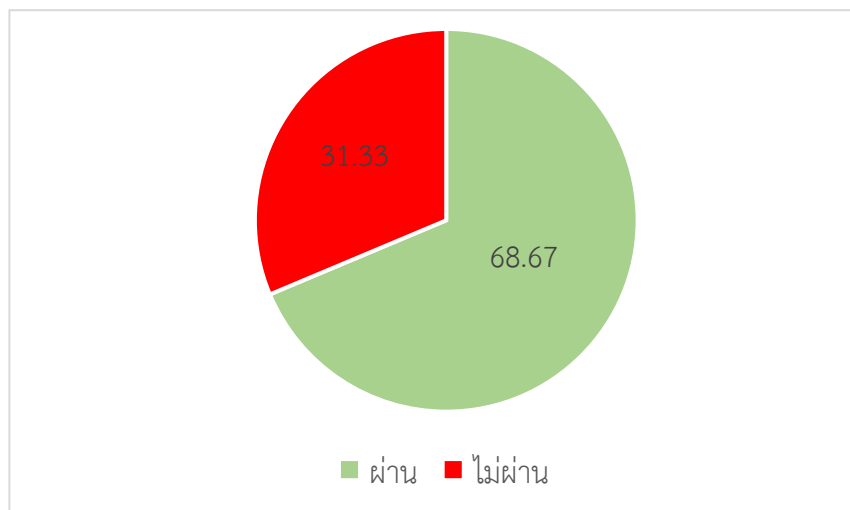
1. ประชุมคณะกรรมการ วางแผนในการดำเนินงาน และจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณและทีมงาน
2. จัดอบรม หัวข้อเรื่อง การตรวจสอบคุณภาพน้ำ
3. ประเมินผลการดำเนินงาน
4. สรุปผลการดำเนินงาน

- ผลการตรวจการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำ (อ.11) จำนวน 100 ตัวอย่าง ผลพบการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรีย ร้อยละ 73.33 และไม่พบการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรีย ร้อยละ 26.67 ดังแผนภูมิที่ 13

แผนภูมิที่ 13 ร้อยละผลการสุ่มตรวจเฝ้าระวังโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำบริโภคของชุมชนกลุ่มน้ำภาค

- ผลตรวจภาชนะที่สัมผัสอาหาร ได้แก่ จาน ชาม ถ้วย ช้อน ส้อม ตะเกียบ เขียง จำนวน 150 ตัวอย่าง พบเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรีย ร้อยละ 31.33 และไม่พบเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรีย ร้อยละ 68.67

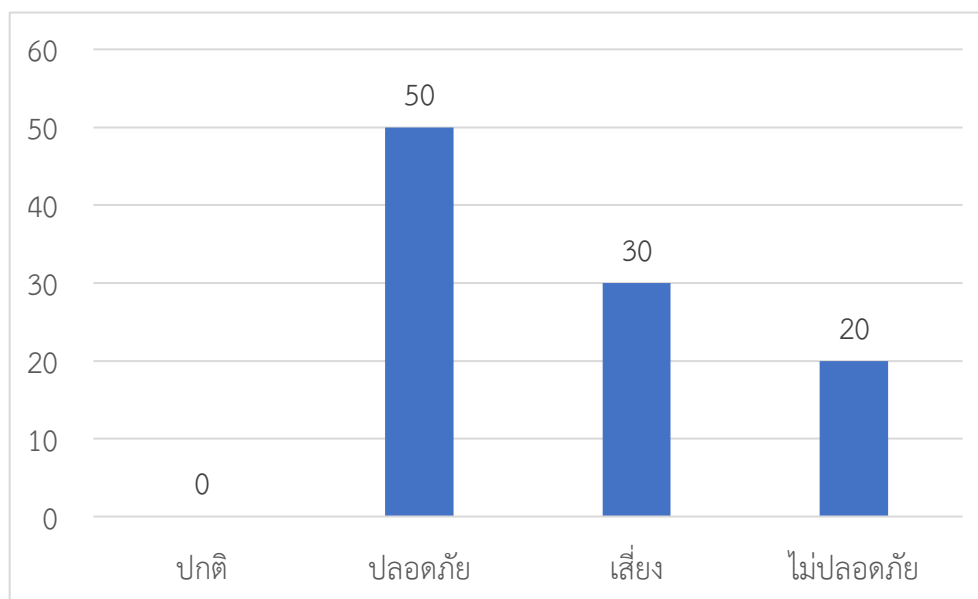
แผนภูมิที่ 14 ร้อยละผลการสุ่มตรวจเฝ้าระวังโคลิฟอร์มแบคทีเรียในภาชนะสัมผัสอาหารของชุมชนลุ่มน้ำภาค

กิจกรรมที่ 2 จัดอบรมพัฒนาภาคีเครือข่าย เช่น อสม. แกนนำชุมชน นักเรียน ครู และผู้ปกครอง ตัวแทนครู ผู้ปกครอง และนักเรียน โรงเรียนบ้านร่มเกล้า จำนวน 60 คน

วิธีดำเนินกิจกรรม

1. วางแผนและกำหนดแนวทางการดำเนินงาน
2. สืบหาข้อมูลสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ร้านค้า และชุมชนโดยรอบโรงเรียน ได้แก่ การสุ่มเก็บตัวอย่างน้ำอุปโภคบริโภค ได้แก่ น้ำประปา บ่อน้ำตื้น น้ำฝน น้ำตื้นหยอดเหรียญ น้ำถัง เป็นต้น
3. ดำเนินงานตามโครงการ โดยให้ผู้เข้าร่วมโครงการนำน้ำมาตรวจสอบโดยใช้เครื่องมือการตรวจสอบคุณภาพน้ำ
4. จัดอบรมให้ความรู้และจัดทำสื่อให้ความรู้
5. ประมวลผล/วิเคราะห์ผล/ประเมินผล
6. ให้คำแนะนำผู้เข้าร่วมโครงการที่พบปัญหา และนำเสนอผู้มีอำนาจในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

กิจกรรมที่ 3 ตรวจคัดกรองหาสารเคมีตกค้างในเลือดของเกษตรกร ในพื้นที่โครงการรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน จังหวัดพิษณุโลก ประจำปีงบประมาณ 2566 ในพื้นที่ชุมชนหมู่ 8, 11 และ 15 จำนวน 100 คน พบว่า ผลการเจาะเลือด ปลอดภัย ร้อยละ 50 มีความเสี่ยง ร้อยละ 30 ไม่ปลอดภัย ร้อยละ 20 ดังแผนภูมิที่ 15 และตรวจตัวอย่างแหล่งน้ำธรรมชาติในชุมชนเพื่อส่งตรวจหาปนเปื้อนของสารเคมีปราบศัตรูพืช จำนวน 10 ตัวอย่าง พบว่า ตรวจไม่พบสารเคมีปราบศัตรูพืชทุกตัวอย่าง

แผนภูมิที่ 15 ร้อยละของผลการตรวจคัดกรองหาสารเคมีทางการเกษตรตกค้างในเลือดของเกษตรกรชุมชนลุ่มน้ำภาค

รูปประกอบกิจกรรม

รูปภาพที่ 13 การตรวจสอบสุขภาพผู้เข้าร่วมโครงการโดยการเจาะเลือดเพื่อเฝ้าระวังโรคที่เกิดจากการใช้สารเคมีทางการเกษตร

รูปภาพที่ 14 กิจกรรมอบรมพัฒนาศักยภาพให้กลุ่มเป้าหมายมีองค์ความรู้ ทักษะการเฝ้าระวัง พัฒนาคุณภาพน้ำตามเกณฑ์มาตรฐาน และตระหนักถึงปัญหาที่มีผลต่อสุขภาพและชุมชน

รูปภาพที่ 15 อบรมพัฒนาภาคีเครือข่าย การถ่ายทอดองค์ความรู้ทักษะในการจัดการคุณภาพน้ำดื่ม และ
สุขาภิบาลอาหารในชุมชนตามเกณฑ์มาตรฐานด้วยชุดทดสอบอย่างง่าย

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรดิตถ์

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต

แผนงานที่ 1 แผนงานการพัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิตและการเข้าถึงบริการทางสังคมและสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

โครงการหลัก โครงการเฝ้าระวังและค้นหาประชาชนผู้ที่มีภาวะเสี่ยงต่อสารเคมีตกค้างในเลือด ภายใต้โครงการรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน (ลุ่มน้ำลี้) ปี 2566

วัตถุประสงค์ : เพื่อเฝ้าระวังและค้นหาประชาชนผู้ที่มีภาวะเสี่ยงต่อสารเคมีตกค้างในเลือด

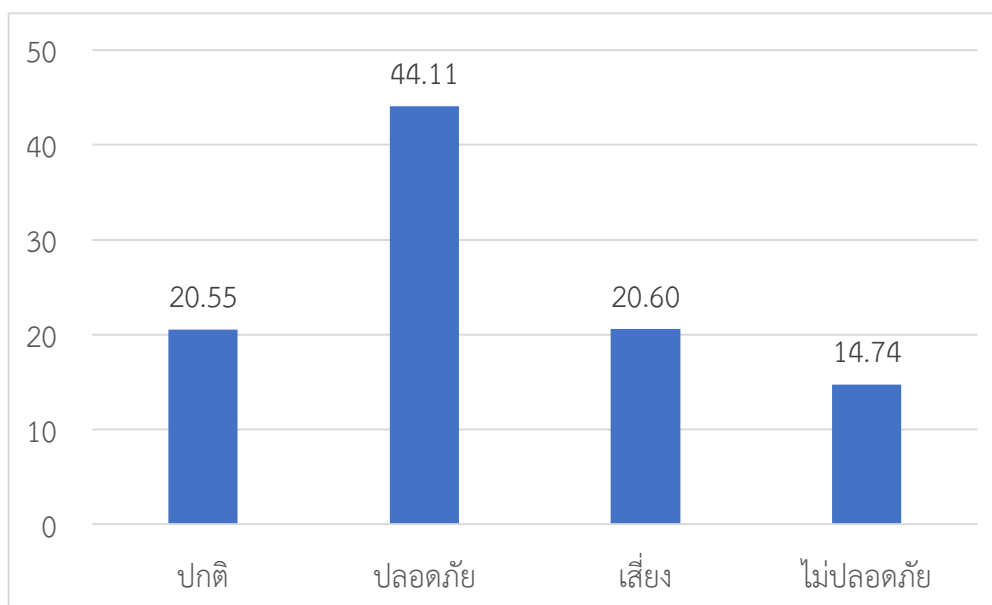
พื้นที่ดำเนินงาน 1 ลุ่มน้ำ ได้แก่ ลุ่มน้ำลี้ ตำบลน้ำหมัน และตำบลจirim อำเภอท่าปลา จังหวัดอุดรดิตถ์

งบประมาณ 48,700.- บาท (สี่หมื่นแปดพันเจ็ดร้อยบาทถ้วน)

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนมกราคม - กันยายน 2566

กิจกรรม

กิจกรรมเฝ้าระวังและค้นหาประชาชนผู้ที่มีภาวะเสี่ยงต่อสารเคมีตกค้างในเลือด ในเขตพื้นที่ตำบลน้ำหมัน 12 หมู่ และ ของหมู่ที่ 12 ตำบลจirim รวมทั้งหมด 2,063 คน ผลการตรวจเลือดพบ ปกติ 424 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.55 ปกติ 910 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.11 เสี่ยง 425 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.60 ไม่ปกติ 304 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.74

แผนภูมิที่ 16 ร้อยละของผลการตรวจคัดกรองหาสารเคมีทางการเกษตรตกค้างในเลือดของเกษตรกรชุมชนลุ่มน้ำลี้

รูปประกอบกิจกรรม

รูปภาพที่ 16 การตรวจคัดกรองเฝ้าระวังและค้นหาประชาชนผู้ที่มีภาวะเสี่ยงต่อสารเคมีตกค้างในเลือด

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเลย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต

แผนงานที่ 1 แผนงานพัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิตและการเข้าถึงบริการทางสังคมและสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

พื้นที่ดำเนินงาน 1 กลุ่มน้ำ ได้แก่ กลุ่มน้ำหมัน ตำบลกกสะทอน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

งบประมาณ 48,700.- บาท (สี่หมื่นแปดพันเจ็ดบาทถ้วน)

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนตุลาคม 2565 - กันยายน 2566

โครงการหลัก : ส่งเสริมประสิทธิภาพการเข้าถึงสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึง

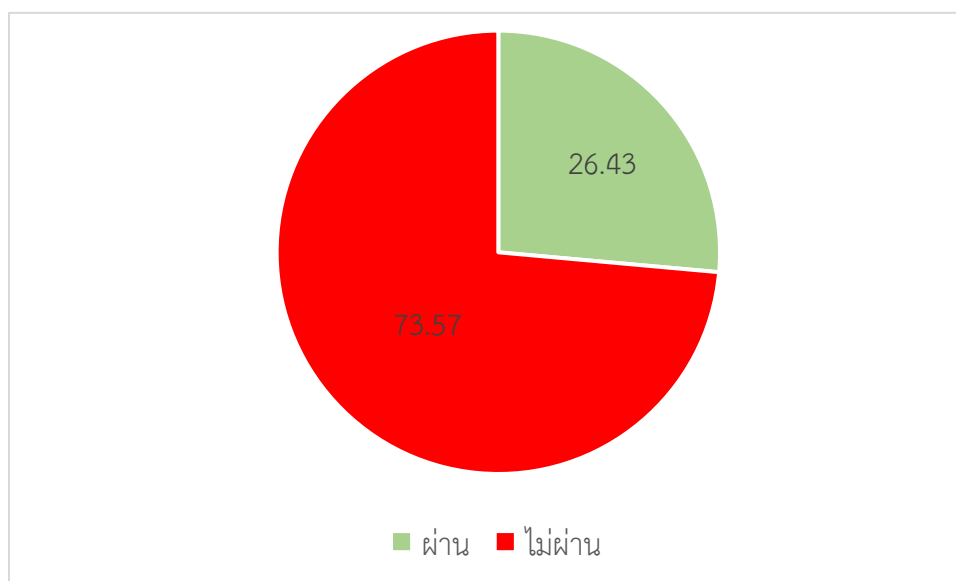
กิจกรรม

1. การจัดบริการเชิงรุกด้านสาธารณสุขในหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกกสะทอนจัดหน่วยบริการออกติดตามผู้ป่วยเรื้อรังในพื้นที่ 12 หมู่บ้าน ต.กกสะทอน อ.ด่านซ้าย จ.เลย
 - ประชาชนได้รับการบริการทางสาธารณสุขที่ทั่วถึง ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปรับบริการที่โรงพยาบาล และได้ทราบปัญหาด้านสาธารณสุขที่ชัดเจน
2. การพัฒนางานสาธารณสุขมูลฐาน - เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกกสะทอนจัดประชุม อสม. (นักจัดการสุขภาพ) จำนวน 12 หมู่บ้าน ต.กกสะทอน อ.ด่านซ้าย จ.เลย ได้แก่ ม.1 น้ำหมัน, ม.2 น้ำเย็น, ม.3 นาหวาน้อย, ม.4 หมาแข้ง, ม.5 ห้วยมุ่น, ม. 6 ตูบค้อ, ม.7 กกจาน, ม.8 ห้วยมุ่น, ม.9 แก่งครก, ม.10 ห้วยนา, ม.11 หมันขาว, ม.12 ตูบค้อ เดือนละ 1 ครั้ง รวม 172 คน
 - แจกสื่อสารงานด้านสาธารณสุขในพื้นที่ ติดตามการดำเนินงานสาธารณสุขภายในหมู่บ้าน และรับฟังปัญหาอุปสรรค เพื่อหาแนวทางแก้ไขและพัฒนางานต่อไป

โครงการหลัก : โครงการพัฒนาระบบจัดการคุณภาพน้ำบริโภคในครัวเรือนและชุมชน

กิจกรรม

1. กลุ่มงานพัฒนานามัยสิ่งแวดล้อม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเลย สํารวจสถานการณ์คุณภาพน้ำอุปโภคบริโภค ในพื้นที่ ต.กกสะทอน จำนวน 12 หมู่บ้าน เพื่อวางแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่
2. สุ่มเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภคในครัวเรือน และจุดผลิตน้ำดื่มของชุมชน ในพื้นที่ ต.กกสะทอน อ.ด่านซ้าย ด้วยชุดตรวจภาคสนาม อ 11 จำนวน 140 ตัวอย่าง ผลพบการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำ 103 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 73.57 และไม่พบการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรีย 37 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 26.43 ดังแผนภูมิที่ 17

แผนภูมิที่ 17 ร้อยละผลการสุ่มตรวจเฝ้าระวังโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำบริโภคของชุมชนลุ่มน้ำหมัน

3. เก็บตัวอย่างน้ำบริโภคชุมชน โรงเรียน ตรวจสอบคุณภาพน้ำ ตามมาตรฐานน้ำประปาดื่มได้ พื้นที่หมู่บ้านโครงการรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน ลุ่มน้ำหมัน ตำบลกกสะทอน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย และพื้นที่โครงการในพระราชดำริ (โรงเรียน ตชด.) รวม 11 ตัวอย่าง ผลตรวจสุ่มเฝ้าระวังพบคุณภาพน้ำบริโภคผ่านเกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย พ.ศ. 2563 จำนวน 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 18.15 โดยพารามิเตอร์ที่ไม่ผ่านมาตรฐาน ได้แก่ ด้านชีวภาพ พบการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรีย จำนวน 5 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 45.45 พบการปนเปื้อน *E.coli* จำนวน 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 18.18 บ่งชี้ถึงความเสี่ยงต่อสุขภาพของผู้บริโภค และด้านกายภาพ พบค่าความเป็นกรด - ด่าง (pH) ไม่ผ่านมาตรฐาน จำนวน 5 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 45.45 และค่าสีปรากฏ ไม่ผ่านมาตรฐาน จำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 9.09 ดังตารางที่ 4 - 1 และ 4 - 2

ตารางที่ 4 – 1 ผลตรวจเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริเวณชุมชนลุ่มน้ำหมัน ตำบลกกสะทอน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

พารามิเตอร์	หน่วย	มาตรฐาน	ม.1 น้ำหมัน	ม.3 นาหว้าน้อย	ม.4 หมากแข้ง	ม.5 ห้วยมน	ม.6 ตูปค้อ	ม.7 กกจาน
Colour	Pt-Co	≤15	1	0	2	2	1	2
Turbidity	NTU	≤5	0.14	0.18	0.12	0.13	0.08	0.10
pH		6.5-8.5	7.2	6.2	6.4	6.8	6.6	6.5
TDS	mg/l	≤500	19	21	14	44	16	25
Hardness	mg/l	≤300	1	1	4	40	2	8
Sulphate	mg/l	≤250	ND	ND	ND	1	ND	ND
Chloride	mg/l	≤250	ND	ND	ND	ND	ND	ND
Nitrate	mg/l	≤50	<0.2	ND	0.31	1.43	<0.2	0.76
Nitrite	mg/l	≤3	ND	ND	ND	ND	ND	ND
Fluoride	mg/l	≤0.7	ND	ND	ND	ND	ND	ND
Iron	mg/l	≤3	ND	ND	ND	<0.03 2	ND	ND
Manganese	mg/l	≤3	ND	ND	ND	ND	ND	ND
Copper	mg/l	≤1	ND	0.014	0.103	ND	<0.012	ND
Zinc	mg/l	≤3	<0.029	<0.029	0.079	ND	<0.029	ND
Lead	mg/l	≤0.01	ND	ND	ND	ND	ND	ND
Chromium	mg/l	≤0.05	ND	ND	ND	ND	ND	ND
Cadmium	mg/l	≤0.003	ND	ND	ND	ND	ND	ND
Arsenic	mg/l	≤0.01	ND	ND	ND	ND	ND	ND
Mercury	mg/l	≤0.001	ND	ND	ND	ND	ND	ND
Coliforms bacteria	MPN/100 ml	<1.1	9.2	5.1	<1.1	1.1	<1.1	>23
<i>E.coli</i>	MPN/100 ml	<1.1	<1.1	<1.1	<1.1	<1.1	<1.1	>23

ไม่ผ่านมาตรฐานเกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย พ.ศ. 2563

ตารางที่ 4 - 2 ผลตรวจเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริเวณชุมชนลุ่มน้ำหมัน ตำบลกสะทอน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

พารามิเตอร์	หน่วย	มาตรฐาน	ม.8 ห้วยมน	ม.9 แก่งครก	ม.10 ห้วยนา	ร.ตชด.หมันขาว น้ำประพิน	ร.ตชด.หมันขาว น้ำดื่ม
Colour	Pt-Co	≤15	1	1	2	60	0
Turbidity	NTU	≤5	0.12	0.16	0.20	4.57	0.13
pH		6.5-8.5	6.4	6.1	6.4	6.6	6.5
TDS	mg/l	≤500	22	32	22	26	14
Hardness	mg/l	≤300	3	1	2	12	2
Sulphate	mg/l	≤250	<1	ND	ND	5	ND
Chloride	mg/l	≤250	ND	ND	ND	<1	ND
Nitrate	mg/l	≤50	0.21	0.55	ND	0.59	ND
Nitrite	mg/l	≤3	ND	ND	ND	ND	ND
Fluoride	mg/l	≤0.7	ND	ND	ND	ND	ND
Iron	mg/l	≤3	0.047	ND	0.035	0.090	ND
Manganese	mg/l	≤3	ND	ND	0.007	<0.007	ND
Copper	mg/l	≤1	<0.012	0.014	<0.012	ND	<0.012
Zinc	mg/l	≤3	ND	<0.029	ND	<0.029	<0.029
Lead	mg/l	≤0.01	ND	ND	ND	ND	ND
Chromium	mg/l	≤0.05	ND	ND	ND	ND	ND
Cadmium	mg/l	≤0.003	ND	ND	ND	ND	ND
Arsenic	mg/l	≤0.01	ND	ND	ND	ND	ND
Mercury	mg/l	≤0.001	ND	ND	ND	ND	ND
Coliforms bacteria	MPN/100 ml	<1.1	<1.1	<1.1	<1.1	>23	<1.1
<i>E.coli</i>	MPN/100 ml	<1.1	<1.1	<1.1	<1.1	16	<1.1

ไม่ผ่านมาตรฐานเกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย พ.ศ. 2563

รูปประกอบกิจกรรม

รูปภาพที่ 17 เฝ้าระวังคุณภาพน้ำดื่มด้วยชุดทดสอบภาคสนาม อ.11 ในครัวเรือน ชุมชน โรงเรียน

สรุปข้อจำกัดและปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน

1. งบประมาณในการดำเนินงานแต่ละลุ่มน้ำน้อยลง สวนทางกับค่าตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำทางห้องปฏิบัติการและค่าวัสดุวิทยาศาสตร์ที่ปรับราคาสูงขึ้น
2. สถานการณ์คุณภาพน้ำบริเวณของประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ยังไม่ผ่านมาตรฐาน อ้างอิงจากผลการตรวจเฝ้าระวังคุณภาพน้ำดื่มด้วยชุดทดสอบอย่างง่าย (อ 11) และการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ โดยปัญหาคุณภาพน้ำไม่ผ่าน คือ ด้านชีวภาพ พบการปนเปื้อนของโคลิฟอร์มแบคทีเรีย และ *E.coli* และด้านกายภาพ ได้แก่ ค่าความเป็นกรด – ด่าง สี และ ความขุ่น เป็นความเสี่ยงต่อสุขภาพของผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดสรรงบประมาณแต่ละพื้นที่ลุ่มน้ำเพิ่มขึ้น เพื่อให้ครอบคลุมปริมาณงานและมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานในปีถัดไป
2. ควรมีมาตรการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในชุมชน ได้แก่ จัดกิจกรรมสร้างแหล่งต้นน้ำ การเก็บกักน้ำ ส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภคในชุมชนทำให้สะอาดด้วยการต้มให้สุกก่อนบริโภค
3. การปรับปรุงคุณภาพน้ำให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน ควรมีผู้เกี่ยวข้องของทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และสถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลคุณภาพน้ำ เพื่อร่วมหาแนวทางให้ได้กระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำที่เหมาะสมต่อการบริโภคต่อไป
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของ (ปกครอง/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/สาธารณสุข) ควรจัดกิจกรรมรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับลักษณะน้ำที่สะอาดปลอดภัย และพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่ประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับการจัดการคุณภาพน้ำบริโภคอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถดำเนินการปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภคได้อย่างถูกต้องและทำให้น้ำบริโภคผ่านมาตรฐาน จากการสอบถามประชาชนส่วนใหญ่ยังคิดว่าน้ำที่นำมาใช้สะอาด โดยดูจากลักษณะใสเพียงอย่างเดียว พร้อมทั้งการปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภคอย่างง่าย ซึ่งประชาชนไม่มีการปรับปรุงคุณภาพน้ำก่อนบริโภค
3. คณะกรรมการชุมชน ควรมีการประชุม/จัดทำแผน เพื่อของบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ (อบจ./มหาดไทย) เพิ่มเติม ในการปรับปรุงคุณภาพน้ำในระดับครัวเรือน
4. ชุมชนควรมีการกำหนดและแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการดูแลคุณภาพน้ำของโรงเรียน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่ายในการดูแลบำรุงรักษาและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภค ตั้งแต่การดูแลแหล่งต้นน้ำ การดูแลระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำ เป็นต้น
5. ควรมีการเฝ้าระวัง ตรวจสอบปรับปรุงคุณภาพน้ำให้ได้มาตรฐาน และตรวจคุณภาพน้ำอย่างต่อเนื่อง
6. ควรมีการล้างทำความสะอาดถึงเก็บน้ำหรือถึงพักน้ำอย่างสม่ำเสมอ หากไม่มีการล้างทำความสะอาด อาจทำให้สิ่งมีชีวิตเล็ก ๆ เจือปนเข้าไปจะเจริญเติบโตเพิ่มพูนขึ้นเรื่อย ๆ ส่งผลทำให้น้ำไม่สะอาด

โอกาสในการพัฒนาต่อไป

สนับสนุนเรื่องวัสดุอุปกรณ์ ที่มาทำเครื่องกรองน้ำบริโภคภายในครัวเรือน ส่งเสริมความรู้เพิ่มเติมเรื่องการปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภคในชุมชนให้สะอาด ด้วยการต้มให้สุกก่อนบริโภค และสุ่มตรวจเฝ้าระวังคุณภาพน้ำดื่มด้วยชุดทดสอบอย่างง่ายอย่างต่อเนื่อง และการสะท้อนผลตรวจให้ประชาชนได้รับทราบผลตรวจทุกครั้ง

คณะผู้จัดทำ

นางสาวพรเพชร ศักดิ์ศิริชัยศิลป์
 นางสาวนริศา ธนนา
 นายคัซทร กองกุล
 นายชัยลักษณ์ ผู้รักเรียน
 นายดำรงค์ วิริยะสามารถ
 นายภูริภัทร์ อีระลักษณ์
 นางณัสนันท์ ศรีวรรณมัย
 นายธีรพงษ์ อินตะเนตร
 นายธีรชัย พัฒนพงษ์ธรรม
 นางสาววิไลลักษณ์ กองสุข
 นายฐากร ชติยศ
 นายสบชัย สายแปง
 นายกำหนด มีจักร
 นายธนวัฒน์ โกธรรม
 นางสาวศิริภัสสร เอี้ยงเอี่ยม
 นางสาวสุพัตรา อินมี
 นายลือฤทธิ์ ป้องศิริ

สำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ กรมอนามัย
 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน
 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่
 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยน้ำขาว
 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านแม่แฮใต้
 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย
 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย
 สำนักงานสาธารณสุขอำเภอแม่ฟ้าหลวง
 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเล่าลือ
 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเล่าลือ
 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน
 สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเฉลิมพระเกียรติ
 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก
 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านร่มเกล้า
 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี
 สำนักงานสาธารณสุขอำเภอท่าปลา
 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเลย